

DIRVA

THE FIELD
Nr. 97
Gruodž.-Dec. 22, 1958
Cleveland, Ohio

Visiems Dirvos skaitytojams, bendradarbiams, talkininkams ir rėmėjams geriausių šv. Kalėdų švenčių!

DIRVA

Keičia atlyginimo sistemą kolchozuose

GRŪDAI NEBES DUODAMI — JUOS REIKĖS PIRKTIS, IR JŲ KAINA BUS REGULIUOJAMA PAGAL ŠEIMOS SUDĖTĮ.

Kolchozai toliau bandoma daryti vis panašesni į sovchozus. Po traktorių ir kitų mašinų perdavimo (už pinigą, žinoma), dabar vyksta raginimas keisti atlyginimo sistemą. Būtent, atlyginimą mokėti tik pinigais, ir "garantuotomis normomis".

Ligi šiol kolchozuose dirbantieji gaudavo atlyginimą iš dalies pinigais ir iš dalies grūdais už darbadienį po tiek, kiek išėmė, tai yra, kiek lieka atlikus visas kitas prievoles. Dabar piniginis atlyginimas turi būti iš anksto nustatytas už tam tikro darbo tam tikrą normą. Gera pusė yra ta, kad dirbantieji iš anksto žinos, kiek jiems priklausys. Tačiau, iš kitos pusės, tas atlyginimas numatomas tvarkyti grynai (socializmo pasmerktu) akordiniu būdu: kiek padirbsi, tiek gausi. Be to, kai kolchozai išpirks iš valdinių MTS visas mašinas ir šiaip susitvarkys, kaip sovchozai, bus labai nebesunku paskelbti, kad kolchozai dabar virsta "tobuliausiąja nuosavybės forma", būtent... valstybine nuosavybe (dabar kolchozai dar skaitosi jų narių nuosavybė).

Persitvarkymas tačiau vyksta palaipsniui, ne iš viršaus, bet kiekvienam kolchoze "saviškai", pagal vietinių vadovų iniciatyvą. Lietuvoje tuo tarpu dar tik ne daugelis kolchozų jau pradeda įvesti naują atlyginimo sistemą. Tuo tarpu dar nėra nustatytos bendros sistemos, kiek turi būti per dieną kokio darbo atlikta ir kiek už tą darbą mokėti. Siūloma naudotis sovchozų pavyzdžiais.

KODĖL NEBEGERA DARBADIENIŲ SISTEMA?

Priekulės "Artojo" kolchoze pirmininkas aiškina, kad: "... pirmininkai puikiai žino, kad ne visi darbadieniai dorai uždirbami... Kiekvienais metais apmatuojami pašarai ir beveik visada randama mažesnis vežimų kiekis, negu už juos priskaičiuota darbadienių".

"Kad darbadieniai švaistomi, ypač matome iš atsiliekančių kolūkių metinių apyskaitų. Paprastai tuose kolūkiuose, nors jie ir mažesni, darbadienių priskaičiuojama žymiai daugiau, negu ekonomiškai pajėgesniuose. Darbadienių minimumas suteikia galimybę tinginiams, spekuliantams didesnę metų dalį užsiimti visuomenei nenaudingų darbų... Sakysim, "Artojo" kolūky vyrams darbadienių minimumas nuostatytas 220 per metus. Ši darbadienių skaičių darbingas vyras lengvai gali išdirbti per 4-5 mėnesius. Per dieną jis gali nuplauti iki vieno hektaro javų. Tai jau 5 darbadieniai. Tokiu būdu vyrui užtenka dirbti birželio-rugpjūčio mėnesiais".

KAIP ATRODYS NAUJAS ATLYGINIMAS

Nuo Naujų Metų viename kolchoze numatytoji atlyginimo sistema maždaug taip atrodysianti:

"Visi darbai suskirstomi į keturias kategorijas... žinant, kiek kokios produkcijos bus gautama, kiek už ją reikia apmokėti, bus užkirstas kelias prirašinėjimams" (t. y., nebebus galima, kaip ligi šiol, užrašyti didesnę darbadienių kiekį, negu buvo atlikta. LNA).

"Darbai gyvulininkystės fermose taip pat paskirstyti kategorijomis. Už 100 kg. pieno melžėja gauna 16 rublių" (po 15 kapeikų už litro pieno primelžimą; kiek karvė duos pieno, tiek melžėja uždirba. LNA).

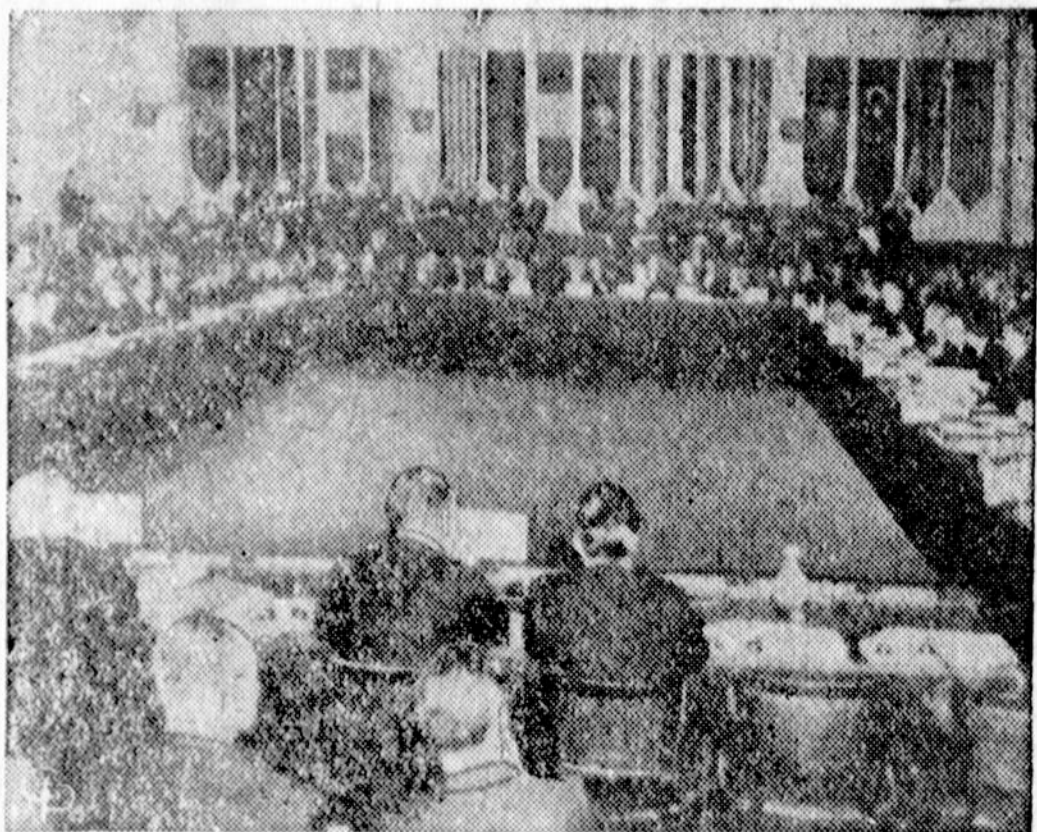
"Iki šiol kolūkiečiai už darbadienį gaudavo 2-3 kg. grūdų (tame kolchoze. LNA). Perėjus prie piniginio atlyginimo, grūdai nebeduodami. Tačiau kolūkiečiams duona, grūdai gyvuliams reikalingi. Jie jų galės nusipirkti. Kaina bus nedidesnė už tą, kurią kolūkiams moka valstybė. Kainas

RUSAI IEŠKO KELIŲ DERYBOMS DĖL BERLYNO?

JAV valstybės departamentas patvirtino staigiai pasklidusius gandus apie sovietinės hierarchijos nario A. Mikojanos atvykimą į JAV. Oficialiame pranešime sakoma, kad Mikojanas prašęs leidimo sausio mėnesį aplankyti savo draugą, dabartinį sovietų pasiuntinį Washingtone, M. Menšikovą, ir toks leidimas jam suteiktas. Mikojanos vizitas tęsis apie dvi savaites.

Užsienio politikos stebėtojų tarpe toks netikėtas aukšto sovietinio pareigūno pasiūlymas atvykti į JAV sukėlė įvairių spėjimų, nes paprastai, atsiradus svarbiam reikalui, pasiuntinys yra šaukiamas į savo sostinę kalbėtis su vyriausybės nariais, o ne atvirksčiai. Skelbiama, kad vizitas bus privatus pobūdžio, bet ta proga prisimenamas kitas "privatus vizitas" praėjo karo metu, kada Molotovas atvyko pas prez. Roosevelta, ieškodamas diplomatinio santykių užmezgimo.

Žinios apie planuojamą Mikojanos vizitą pasklido po to, kai

Iš NATO valstybių posėdžių Paryžiuje, kur buvo tartasi atominės ir raketinės apsaugos klausimais, siunčiant JAV raketas į Europos bazes.

grūdams teks reguliuoti pagal šeimos sudėtį. Yra kolūkyje didelių šeimų, o darbingų mažai. Tokioms šeimoms grūdai bus perduodami pigiau. Kaip ten bebūtų, bet siekiama, kad keturių žmonių šeima per mėnesį už grūdus mokėtų ne daugiau kaip 50 rublių. Tokiu būdu kolūky susidarys grūdų fondas... Bus galima papildomai nupenėti 354 bekonines kiaules".

Iš to galima spręsti, kad grūdų kiekis šeimoms bus parduodamas ribojamas, žymiai mažesnis, negu tame kolchoze žmonės gaudavo pirma. Kolchozas tais grūdais šers vadinamąsias "visuomenines" kiaules. Bet tai reiškia, kad susiaurės ar gal ir visai nutruks galimybė žmonėms išsiauginti kiaušius privačiai — kas dabar yra vienas iš svarbiausių pragyvenimo šaltinių.

SIKŲ PRIVERSTI DAUGIAU DIRBTI KOLCHOZUOSE

Ryšium su numatoma nauja atlyginimo sistema, kalbama, ką numato daryti su "tinginiais", tai yra su tais, kurie atlieka tik atlikę lažo minimumą, ir tą patį brigadininko pagalba užsirašę pagreitintai... Esą "kolūkių valdyba žino, kiek normų prie kokių darbų reikia atlikti vieną ar kitą mėnesį. Jam pasibaigus matysis, ar darbai teisingai, ar neteisingai įvertinti, kurioje brigadoje yra pereikvojimų. Jeigu per mėnesį kolūkiečiai mažai dirbo ar visai nedirbo, kitą mėnesį jam bus mažinamas atlyginimas. Sakysim, jis atlieka pirmos kategorijos darbą, atlyginama pagal antrą, antrą — pagal trečią ir panašiai".

buvo paskelbtas NATO konferencijos komunikatas, kuriame pabrėžtas Vakarų nusistatymas nesitraukti iš Berlyno, ir sovietai įspėjami, kad bet kurie tolimesni jų bandymai išstumti iš ten vakariečius atnešią "liūdų pasėkų". Reikia tikėti, kad ir Mikojanos pasiūlymas valstybės departamentui buvo įteiktas su komunikato paskelbimo. Reiškia, sovietai pradėjo ieškoti kelių deryboms dėl Berlyno.

Mikojanas yra galbūt vienintelis iš visos sovietinės hierarchijos, tinkąs tokiam uždaviniui. Jis yra ilgametis sovietų prekybos ministeris. Jei jam nepasisektų užmegsti ryšių derybų pradžia, jis galėtų paprastai paskelbti, jog nesąs politikas, tie dalykai jam nesuprantami, nes jis tesąs tik prekybos specialistas. Jei pasisektų — jis, kaip vienas iš Chruščiovo pavaduotojų, tuo pačiu kontroliuojąs užsienio reikalų ministeriją, turėtų pakankamai įgaliojimų paruošti toms deryboms kelią.

Kai kurie stebėtojai mano, kad Stalinas Mikojanos likviduoti jau nebespėjo. Po jo mirties pasaulį labai nustebino tai, kad Mikojanas pirmasis atsisuko prieš tai, kas tikrojo stalinisto akims buvo neliečiama ir šventa: jis pirmasis — dar pirmiau už Chruščiovo — pradėjo kritikuoti Stalino "Trumpąją komunistų partijos istoriją" ir "Ūkinės socializmo problemas Sov. Sąjunga". Jis pirmas pareikalavo susitaikymo su Jugoslavijos diktatoriumi Tito, jis pirmas siūlė ieškoti priemonių pasaulinei įtampai sumažinti ir tuo pačiu komunistų partijoms užsieniuose sustiprinti.

Bulganino išvedimas viešumon prisipažinti nusikaltėliu, teprašant malonės vienos malonės — neatimti partijos bilieto — parodė, kad Chruščiovas jau galutinai suėmė Sovietijos vadžias į savo rankas. Jei Mikojanos "privatus vizitas" yra pagrįstas tomis intencijomis, apie kurias pasaulyje spėliojama, reiškia, kad "išdavikas iš profesijos" jau spėjo pakankamai įsitvirtinti po naujojo diktatoriaus sparnu ir tapti dešiniąja jo ranka. (ipsus)

Mikojanas Maskvoje turįs didelės įtakos Chruščiovo politikos linijai, o gal net iš viso ją nustatęs. Čia prisimenamas faktas, kad Chruščioviui nusikračius savo "dvynio" Bulganino, kuris Mikojanos pasirošimų kelionei į JAV ženkle viešai pripažino visus Chruščiovo jam mestuosius kaltinamus esant teisingais (napjas "amegenų plovimo" produktas!) — Mikojanas buvo pirmasis iš posėdžio dalyvių, kuris pašokęs Chruščiova pasveikino.

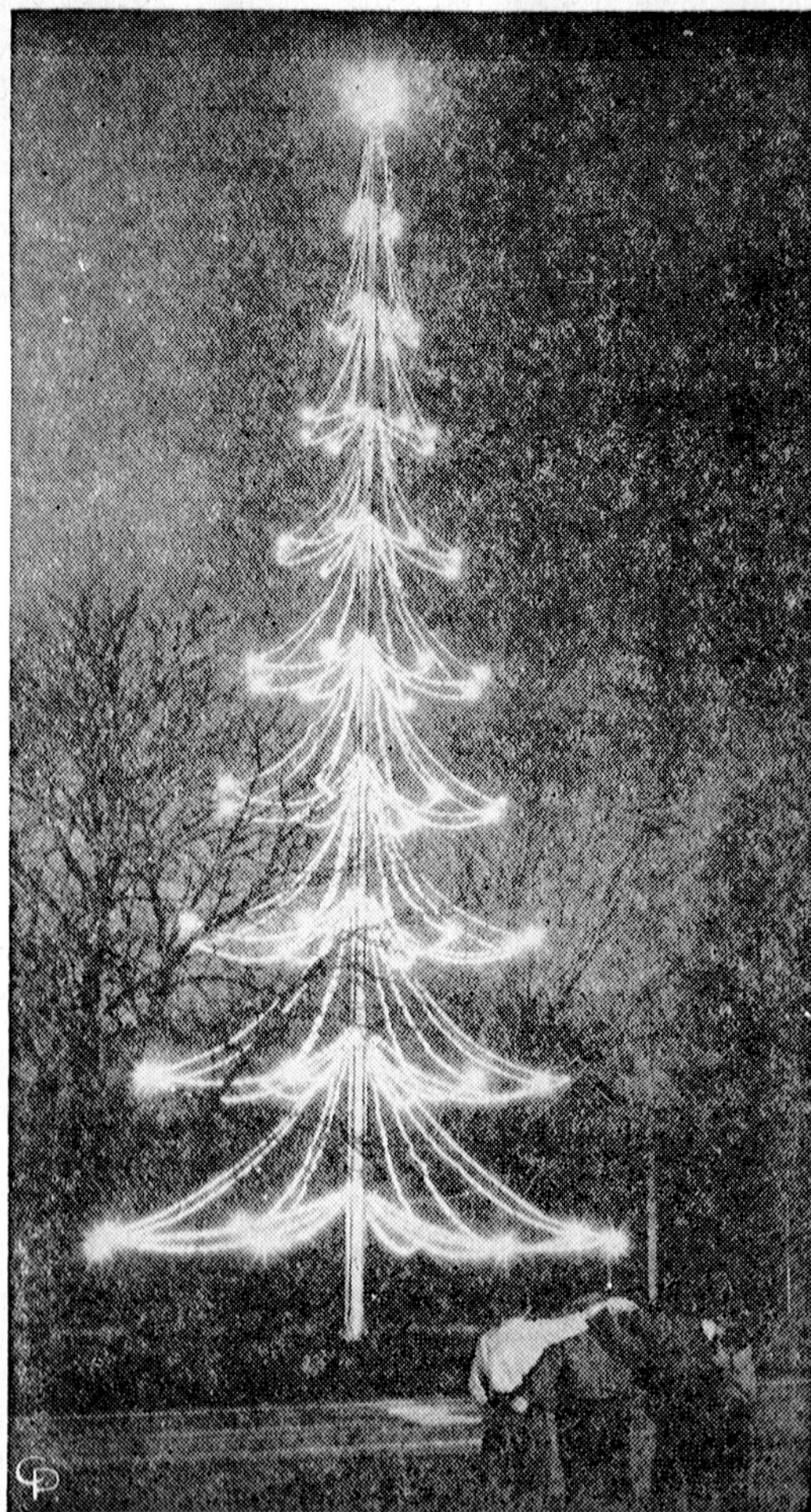
Mikojanas yra vienas iš ilgiausiai išsilaikiusių sovietinės hierarchijos viršūnėse. Jis buvo užsieniui žinomas jau tada, kai apie Chruščiova dar niekas nekalbėjo. 1926 metais paskirtas komisaru, ilgas metus dirbo drauge su Rykovu, svarbiausiu eksponentu tuometinės "dešinės", kurios pagalba Stalinas likvidavo Trockio grupę. Stalinui susitvarkius su "kairiaisiais", prieš atsikant likviduoti "dešinią" sparną, Mikojanas 1928 metais perbėgo į stalinistų stovyklą ir dvidešimt metų akiai tarnavo kruvinajam diktatoriui.

Prieš pat mirtį Stalinas jau buvo praradęs pasitikėjimą savo klusniais tarnu. Pradedant 1951 m., vienas po kito pradėjo iš viešumos dingti Mikojanos globotiniai: M. Menšikovas — dabartinis sovietų pasiuntinys Washingtone, Kabanovas — elektros pramonės ministeris, Iškovas — žvejybos ministeris ir kiti. Kad Mikojanos galas jau artėjo, vėliau paskelbė Chruščiovas savo garsiojoje "slaptoje kalboje".

Virvės, ant kurios Stalinas būtų jį pakabinęs, toli ieškoti nereikėjo: finansų specialistas, kurį Chruščiovas pasikalbėjime su prancūzų socialistais pavadino "išdaviku iš profesijos", turėjo tamsią dėmę nuo revoliucijos dienų. Anglai, 1918 metais užėmė Baku, kalėjiman sukūdo visus bolševikų partijos veikėjus, jų tarpe ir Mikojaną. Jiems kažkokių būdu pasisekė ne tik išsilaistyti, bet ir surasti laivą iš Baku pasprukti. Keistu sutapimu, laivas, vietoj pasiekęs "raudonųjų" užimtą Astrachanę, pateko į "baltųjų" tebevaldomą Krasnorodską. Ten visi 26 buvo sušaudyti, tik 27-sis, Mikojanas, liko gyvas. "Didžiojoje sovietinėje enciklopedijoje" buvo rašoma, kad Mikojanas likęs nesušaudytas tik dėlto, kad jo pavardės nerasta Baku kalėjimo maitinimo sąrašuose — be abejoj, gana neįtikinąs aiškinimas.

Stalinas Mikojanos likviduoti jau nebespėjo. Po jo mirties pasaulį labai nustebino tai, kad Mikojanas pirmasis atsisuko prieš tai, kas tikrojo stalinisto akims buvo neliečiama ir šventa: jis pirmasis — dar pirmiau už Chruščiovo — pradėjo kritikuoti Stalino "Trumpąją komunistų partijos istoriją" ir "Ūkinės socializmo problemas Sov. Sąjunga". Jis pirmas pareikalavo susitaikymo su Jugoslavijos diktatoriumi Tito, jis pirmas siūlė ieškoti priemonių pasaulinei įtampai sumažinti ir tuo pačiu komunistų partijoms užsieniuose sustiprinti.

Bulganino išvedimas viešumon prisipažinti nusikaltėliu, teprašant malonės vienos malonės — neatimti partijos bilieto — parodė, kad Chruščiovas jau galutinai suėmė Sovietijos vadžias į savo rankas. Jei Mikojanos "privatus vizitas" yra pagrįstas tomis intencijomis, apie kurias pasaulyje spėliojama, reiškia, kad "išdavikas iš profesijos" jau spėjo pakankamai įsitvirtinti po naujojo diktatoriaus sparnu ir tapti dešiniąja jo ranka. (ipsus)

Clevelande, Nela Parke, General Electric bendrovė šiemet ypatingai prabangiai įrėngė kalėdines šviesas. Dėmesio centre 100 pėdų aukščio eglė, kuri prieš žiūrų akis keičia šviesų spalvas. Daugiau kaip 500,000 automobilistų tas šviesas stebės ir prisimins, kad jau suėjo 25-eri metai nuo tokių G. E. rengiamų kalėdinių pramogų.

SOVIETAI ČINIŠKAI TYČIOJASI IŠ ŽMOGAUS TEISIŲ DEKLARACIJOS

Šia proga nedėstysiu Visuotinėje Žmogaus Teisių Deklaracijoje paskelbtųjų žmogaus teisių ir laisvių brutalaus paneigimo detaliu, nes tai užimtų perdaug laiko. Noriu tik pabrėžti charakteringuosius atvejus.

Asmens teisių ir laisvių, kaip jos suprantamos civilizotame pasaulyje, okupuotos Lietuvos žmogus neturi. Praeities socialinė bei ekonominė padėtis, religija, ir ypač komunizmui nepalankūs politiniai įsitikinimai yra tos priežastys, dėl kurių sovietinis okupantas suvaržo ar visiškai panaikina okupuotos Lietuvos žmogaus teises ir laisves, nepaisydamas Visuotinės Žmogaus Teisių Deklaracijos skelbiamų principų.

Bolševikai, okupavę Lietuvą, tuojuo panaikino asmens teisę į privatinę nuosavybę. Atėmė žemę, ūkio padargus ir gyvulius iš smulkųjų ir vidutinių ūkininkų, kurie sudarė apie 77% visų Lietuvos gyventojų, be jokio atlyginimo. Suvarė ūkininkus į kolchozus ir sovchozus, kur jų gyvenimo sąlygos pasidarė negeresnis kaip kad yra buvusios feodalinės vergijos metu. Nusavino privatinę pramonę ir prekybos įmones, bankus kartu su privačių žmonių santaupomis, vertybės popieriais ir brangenybėmis, viešbučiais, susisiekimo priemonėmis. Arestavo ir ištremė daug buvusių privatinės nuosavybės savininkų, kaip vadinamųjų "liaudies priešų".

Neaplenkė nė amatininkų. Jų ir rankius ir medžiagos atsargas atėmė, o juos pačius suvarė į vadinamąsias arteles.

Gyventojų pasipriešinimą sovietinis okupantas sutriuškino teroru, areštais, kalėjimu, nutremimais ir žudymais. Kraštas atsidūrė Sovietų Sąjungos slaptosios policijos agentų, daugiausia atsistų iš Rusijos, rankose. Jie persekiojo nekaltus Lietuvos gyventojus.

Noriu pacituoti Serovo gėdingosios tų dalį, kuri aiškiai parvaizduoja sovietinės slaptosios policijos sauvalės galią. Pagal šią instrukciją praktiškai visi Lietuvos gyventojai patenka į vieną ar kitą "kriminalistų" kategoriją ir gali būti, policijos agentų laisva nuožiūra areštuojami, ištremiami ar visiškai sunaikinami. Cituoju:

"Ji sąrašą turi būti įrašyti visi žmonės, kurie dėl savo socialinės ar politinės praeities, dėl nacionalistiškai-šovinistinių pažiūrų, dėl religijos, dėl moralinio ar politinio nepatikimumo yra priešiški socialistinei santvarkai ir dėl to gali būti svetimų valstybių žvalgybos ir kontra-revoliucinių centrų panaudoti anti-sovietiniams tikslams.

"Tokie gaivalai yra: (a) Visi buvę nariai anti-sovietinių politinių partijų, organizacijų ir grupių; trockistai, dešinieji, socialistai-revoliucionieriai, menševikai, socialdemokratų, anarchistai ir kiti;

(b) Visi buvę nariai nacionalistinių šovinistinių ir anti-sovietinių partijų, organizacijų ir grupių, kaip nacionalistai, jaunaliuviai, valdemarininkai, tautininkai, krikščionys-demokratai, nacionalistinės-teroristinės organizacijos (Geležinio Vilko) nariai, studentų korporacijų akty-

BERLYNIEČIAI LAIKOSI ŠALTAI

Berlyno gyventojai ir šiuo krikišku metu neperanda nervų. Kai Vak. Vokietijoje, paskelbus garsiąją notą, biržos kursas pradėjo katastrofiškai kristi, čia nepastebėta jokių panikos ženklų.

Berlyno taupomosioms kasose indelių išėmimas nedidėja, niekas negrobsto prekių, pagyveju-si prieškalėdine prekyba neišėjusi iš normalių ribų. Nė viena dieną nepritrūko lėktuvų bilietų, traukiniai, einą per sovietinę zoną, kaip ir lapkričio mėnesį.

Bet vis dėlto Vak. Berlyne jaučiamas tam tikras įtampimas, nes kiekvienas klausia save, ką rytojais atneš, koks bus tas "radikalas Berlyno klausimo sprendimas", kaip Pravda išsireiškė. Kodėl Maskva taip garsiai reklamuoja atsitraukimo iš Berlyno ir net vietos komunistų planuoto pučo bent laikinai atsisakė — tarptautinių stebėtojų nuomonės skiriasi. Nėra abejonės, kad sovietinėje mašinoje įsivėlė kokkia kliūtis, o gal juos nugašdino kietas Vakarų nusistatymas nenusileisti.

Laikas, kurį rusai dėl neišaiškintų priežasčių nudelsė, vaka-

Tarėsi Dirvos reikalais

Gruodžio 20-21 dienomis Clevelande įvyko Vilties Draugijos valdybos posėdžiai. Dalyvavo visi valdybos nariai, išskyrus V. Rastenį, kuris dėl sunkios žmonos ligos į posėdžius negalėjo atvykti. Posėdžiuose taip pat dalyvavo Tautinės Sąjungos pirmininkas E. Bartkus ir vicepirmininkas J. Paplėnas. Posėdžiams pirmininkavo J. Bačiūnas.

Platesnį pranešimą apie Vilties Draugijos namų pirkimą, jų pritaikymą spaustuvės reikalams, naujos spaustuvės įrengimą, tolimesnį Dirvos leidimą ir kitus reikalus padarė B. Gaidžiūnas.

Visi posėdžio dalyviai aktyviai dalyvavo diskusijose ir aptarė tolimesnį darbo planą. Patvirtinti įvykdyti darbai ir suplanuoti artimiausi užsimojimai. Plačiau tartasi Dirvos dažnesnio leidimo klausimais, kuris ypač priklausys nuo naujų 500 skaitytojų sutelkimo. Aptartas ir tolimesnių naujos spaustuvės priemonių įsigijimas, kad jis papigintų Dirvos leidimo kaštus.

LIETUVIS ATIDENGLIA SOVIETŲ TYRINĖJIMUS ARKTYJE

Vakarų valstybių tyrinėjimais Arktyje, palyginus su sovietiniais, tėra tik nykštukas prieš milžiną, — toks įspūdis susidaro iš Dr. Vlodo Stankos studijos, kurią išleido Šiaur. Amerikos Arkties Tyrinėjimo Institutas. Dr. Vladas Stanka priklauso nuo instituto mokslininkų štabui.

Zinių agentūra CP, skelbdama šį pranešimą, pažymi, kad 100 psl. studijoje, kurią institutas vadina "faktų katalogu", išvardijama 388 sovietinės organizacijos, tiesioginiai ar netiesioginiai išjungusios į Arkties tyrinėjimo darbą. Studija pirmą kartą anglų kalba paskelbė 107 sovietų paliarinių stočių sąrašą. Kai kurios tų stočių yra arčiau, negu 200 mylių nuo Kanados teritorijos.

Nuo 1956 m. Arkties tyrimo darbas sovietai yra naudoję 15 ledlaužius, 100 vandenyno transportinių laivų, 150 lėktuvų ir 35,000 tarnautojų.

vieji nariai, šaulių sąjungos aktyvieji nariai, katalikų teroristinės organizacijos (Baltojo Žirgo) nariai; (c) Buvę žandarai, policininkai, buvę politinės ir kriminalinės policijos bei kalėjimo administracijos tarnautojai; (d) Buvę caro, Petliūros ir kitų armijų karininkai; (e) Lietuvos ir Lenkijos kariuomenės buvę karininkai ir karinių teismų nariai; (Perkelta į 5 psl.)

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telephone: HEnderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.
 Editor: Balys Gaidžiūnas.
 Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.
 Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.
 Single copy — 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radio D-jos (Inkorp. ne pelnei), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: HEnderson 1-6344. Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.
 Redaktorius: Balys Gaidžiūnas.
 Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.
 Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais.
 Atsk. Nr. kaina 10 centų.

REDAKCIJOS KOLEGIJA:
 P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), A. Musteikis (Detroit), R. Miezelis (Chicago), J. P. Palukaitis (Cleveland), J. Paplūnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Sia savaitė...

Balys Gaidžiūnas

Didžiųjų švenčių išvakarės. Švenčių, kurių laukia ir jauni ir seni. Jauni tikisi, daugiau metų sulaukę, daugiau ir teisių gauti. Seni, galėdami nuėjusių dienų, tikisi, kad dar ateinančios bus geresnės. O bendrai visi, per šventes tikisi susitikti savo artimuosius, pasidalinti džiaugsmu, pasikeisti dovanomis, pagyventi pakilusioji nuotaikoj.

Šiame krašte švenčiamos Kalėdų šventės labai skirtingos nuo mūsų švenčių tėvų žemėje. Ten buvo tikrai daug šventumo, tegul kartais ir primityvus, bet iš širdies gilumos plaukiančio. Čia Kalėdų šventės padarytos didžiulios prekybos šventėmis.

Krautuvės per šias šventes ištuština užsigulėjusius sandėlius ir padaro labai didelę apyvartą. Reikiančių spalvų sveikinimo kortelės milijonais eina iš rankų į rankas. Labai dažnai visokiais menkiškais, nepigiai pirkti, įduodami artimiesiems, kaip šventiniai linkėjimai. Be jų, čia taip jau prasta, lyg būtų nepilnas pasveikinimas ir nevisai nuosirdus linkėjimas džiaugsmo.

Ne, bet tvirtai susidarusių prosčių čia niekas nepakeis, nors jie ir labai tolimi nuo tikrojo nuosirdumo, kurį išgyvendavom savo tėvynėj. Ten nebuvo to prekybinio Kalėdų triukšmo, bet iš veidų matės rimtis, ilgesys per šventes susitikti savuosius, visiems susėsti prie Kūčių stalo, apgailėti iš mūsų tarpo išėjusius, pasitarti ateitį sutinkant. Kas be ko, jaunimas susiorganizuodavo specialių kalėdinių pramogų, jaunatviškų išdaigų.

Ten labiau nei kur kitur, mes žmoguje pajusdavom žmogų, vien kitiems atleisdavom didesnes ir mažesnes kaltes, mes didesniu rūpestingumu ryždavomės sukurti rytdieną. Ar mes randam vis tai čia, tarp to prekybinio triukšmo, kiekvienas mes patys galim labai lengvai atsakyti ir palyginti, kurie jau esam ne jaunolio metuose ir kurie esam eję visokio gyvenimo keliais.

Kalėdų šventės ir laikraščiai labai prasmingos. Prasmingos keliais požiūriais. Su Kalėdomis beveik praktiškai užsibaigia laikraščio leidimo metai. Per tuos prabėgusius metus, kad ir kiek praeities laikraščio darbo praktikos beturėtų, kiekviena redakcija gali kritiškai pasvarstyti, kas gerai, kas apygeriai, ir kas blogokai buvo atlikta. Iš skaitytojų judėjimo — daugėjimo ar mažėjimo, galima spręsti, ir kaip visas darbas skaitytojų masės buvo vertinamas. O pagaliau, įsi-junge nauji bendradarbiai, nauji talkininkai, taip pat daug sako apie nueitą kelią ir tame kelyje sutiktų sunkumų nugalėjimą.

Dirvai per praėjusius metus nemaža teko atlikti. Be dvigubai padaugėjusio darbo pačioj redakcijoje ir administracijoje, reikėjo dar praveisti Vilties Draugijos vaju, įgalinusių pradėti didžiulius persitvarkymo darbus. Tų darbų pasėkoj turim naujus namus, pilnai pritaikytus naujiems spaudos užsimojimams, jau turime ir naujos technikos spaustuvę. Ją įrengti taip pat parei-

kalavo labai daug naujų pastangų. Ir jei tik viskas eis numatytu tikslumu, jei kokie vėlavimai nesutrukdyt, tuoj po Naujųjų metų ir pradėsime Dirvą nauju būdu spausdinti.

Ir atėjusius Kalėdų šventėms, mes norime atsiminti visus tuos mūsų geradarius, kurie savo auka įgalino tuos nemažus darbus atlikti. Visiems, visiems, širdingas ačiū ir geriausių Kalėdų švenčių.

Dirvai persitvarkant į naują spausdinimo techniką, labai reikalingos lietuviškojo gyvenimo nuotraukos. Jų dabar galėsime naudoti nemažai, nes turėdami pilną ofsetinės spaustuvės įrengimą, tai galėsime atlikti be jokių specialių kaštų. Todėl mes ir kreipiamės į visus fotografus, nepatingėti būdingesnes savos lietuviškos kolonijos gyvenimo nuotraukas tuoj mums atsiųsti.

Kreipiamės ir į visus savo ruožtais bendradarbius, kad ateity būtų duosnesni lietuviškojo gyvenimo vaizdais. Iki šiol mes tokių prašymų nereikšdavom, nes darymas klišių buvo labai brangus ir nevisad mums pakeliamas. Bet dabar bus kitaip, nes laikraštį iliustruosim beveik tik vien lietuviškojo gyvenimo vaizdais. Vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo. Ir būsim labai dėkingi tiems, kurie labai greit į tuos mūsų prašymus atsilies.

Kas ir kur?

• Rašytojas Stepas Zobarskas parengė jau antrą laidą lietuvių liaudies pasakų anglų kalba. Pirmoji laida jau išspauduota. Pasakos iliustruotos dail. Ados Koršakaitės.

• Iš Los Angeles mums praneša, kad tenykštė lietuvių kolonija nepaprastai smarkiai auganti. Nėra tos savaitės, kad neatvyktų naujos lietuvių šeimos.

• Fotografo Vytauto Maželio paroda Chicagoje susilaukė didelio dėmesio. Parodoje vyravo portretai, todėl ir užsakymų toji didelė lietuvių kolonijoje nemažai susilaukė.

• Kilimų menininkė A. Tamošaitienė pakviesta su savo audiniais dalyvauti Pittsburghe rengiamoj parodoj.

• Kauno pilies atkasimo ir pertvarkymo darbai tęsiasi. Pasirodo, kad Kauno pilis senovėje buvusi daug platesnė, galingesnė, negu anksčiau manyta. Atkasti bastijonai su angomis, pro kurias senovės lietuviai šaudė patrankomis. Kai kryžiuočiai pi-

lį sugriovė, lietuviai ją atstatė dar stipresnę. Rasta daug įdomių iškasenų. Išties sandėliai prikrauti įvairių koklių, indų, ginklų liekanų. Vieni lietuviški, kiti iš kitur atgabenti. Rasta ir užmūrytų žmonių palaikai. Pilies kasinėjimams vadovauja archeologas Karolis Mekas.

• D. Tautvilaitė, iš Washingtono, redakciją ir visus bendradarbius sveikina Kalėdų ir Naujųjų Metų šventėms atėjus.

• Daytono lietuvius, šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikina Jonas ir Josephina Tulauskai, iš Clevelando.

• Petro Kiaulėno darbų albumų galima užsisakyti pas Vasią Kiaulėnienę, 34-21 77 Street, Apt. 500, Jackson Hights 72, N. Y., iškerpa ir pasiunčiant šiuo adresu žemiau užpildytą užsakymo lapelį.

Užsakymą gavus prieš gruodžio 20 d., jis galės būti įvykdytas dar prieš Kalėdas. Kitu atveju — tik po švenčių.

Albumu galima įsigyti taip pat ir New Yorke "Darbininko" redakcijoje, Chicagoje — "Naujiųjų" redakcijoje ir Clevelande — "Dirvos" redakcijoje.

Vardas ir pavardė .....
 Adresas .....
 Užsakomų albumų skaičius .....
 Priedamo čekio suma (\$3.75 už kiekvieną albumą) .....

TORONTO

LNT komiteto pirmininkas A. Kiršonis gruodžio 11 d. sukvietė posėdį, kuriame deleguotieji organizacijų atstovai aptarė eilę svarbių klausimų ir kartu pradedami naują veiklos barą pasiskirstė pareigomis. V. Skrininkas — vicepir., A. Statulevičius — sekr., V. Skirgaila — izd. ir H. Uþbonas — kultūros ir propagandos vadovas.

Inž. M. Meiliūnas, Korp! Neo Lithuania pirmininkas gruodžio 14 d. sukvietė valdybos pasitarimą. Į posėdį atsilankė buvęs valdybos pirmininkas A. Kiršonis. Ta proga buvo pristatyta nauji nariai ir įteikta nario ženklukai.

Ant. Iškauskas keletą mėnesių sunkiai sirgęs jau pasveiko ir vėl pradeda darbą toje pačioje įstaigoje, kurioje jam pavesta tvarkyti atskaitomybės reikalus.

CHICAGO

ŠAUNIAI SUTIKSIME 1959 NAUJUS METUS

Lietuvių Studentų Tautininkų Korp! Neo-Lithuania ir Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris Chicagoje šiemet ruošia šaunų ir nuotaikingą Naujų Metų sutikimą didžiojoje ir vienoj geriausiųj, Midwest salėje, trečiame aukšte (6 N. Hamlin Ave. at Madison St.).

Svečius linksmins nuotaikingas ir visų mėgiamas gero sūto Jurgio Akelio orkestras. Svečius vaišinsime specialiai mūsų pagamintais užkandžiais. Veiks savas gėrimų bufetas. Bus nuotaikingi šokiai, dainos, gėlės, vidunakčio šampanas ir puiki lietuviška nuotaika. Svečių patogumui ir aplinkos jaukumui bus atskiri stalikai.

Labai prašome staliukus iš anksto užsisakyti ir apmokant pakvietimus įsigyti šiose vietose: A. Siliūnas, 6839 So. Rockwell St. PR 8-0149; Br. Siliūnas (krautuvė), 4600 So. Fairfield Ave. LA 8-8698; V. Žukauskas,

J. Karvelio krautuvė 3322 So. Halsted St. YA 7-0677.

Lietuvių Studentų Taut. Korp! Neo-Lithuania ir Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris maloniai kviečia Tamstą su savo artimaisiais ir draugais šiemet dalyvauti Neolithuanų ir Sambūrio ruošiamame Naujų Metų sutikime.

Įėjimas \$6, studentams \$4. Pradžia 9 val. vak., pabaiga 4 val. ryto.

P. S. Automobilius pasistatyti galima 3900 W. Madison St. (Goldblat's parking, — vienas blokas į vakarus nuo viešbučio). Salėje vietų skaičius ribotas. Gali atsitikti taip, kad pavėlavusiems užsisakyti turėsime atsakyti. Prašome pasiskubinti.

J. Dauparas

DETROIT

BLOC SUSIRINKIMO ATGARSIAI

Detroito Lietuvių Organizacijų Centro susirinkime, kuris įvyko gruodžio 14 d., pasirodė, kad dalis visuomenės norėtų Vasario 16-ją švęsti be piniginių rinkliavos, tačiau, vlikiniam blokui pasisakyti už senąją tvarką, pasiūlymas liko svarstymų objektu ateičiai.

Antras ir pats svarbiausias šalinimas, išskeltas vidurio grupių, liete aukų rinkimo būdą. Buvo pasiūlyta aukas rinkti ne viešai, bet uždarais vokais, ant kurių aukotojas pažymėtų, kam ir kiek aukų skiriama. Šis pasiūlymas iškiolo dėlto, kad Lietuvos laisvinimo ir lietuviškumo išlaikymo reikalais rūpinasi nebe vienas veiksnys, bet keletas. Ir kol Altas iš surinktų aukų neskiria lėšų kitų veiksmų atliekamiesiems svarbiems reikalams, tol surinktos aukos neturėtų eiti į vieną katilą.

Krikščionių demokratų ir kairiojo sparno atstovai pasisakė prieš tokią aukų rinkimo tvarką. Slapti balsavimai parodė gana įdomų reiškinį: už viešą rinkliavą pasisakė 21 atstovas, už rinkimą vokais — atstovų. Reikia, 41% Detroito lietuvių visuomenės nori, kad surenkamos aukos būtų skiriamos ne vien Altui ir Vilkiui.

Imant grynai demokratiniu principu, reikia sutikti su daugumos valia, bet čia užmirštamas kitas svarbus momentas: aukotojo intencija. Aukos yra savanoriškos. Aukotojas pats renkasi tikslą, kuriam jis aukoj, pats nustato aukos dydį pagal tikslą ir pasitiki, kad aukos bus panaudotos pačiam svarbiajam, būtinajam reikalui. Jei Altas nenaudotų surinktų aukų pagal savo norus, o pasiimtų tik formalią lėšų telkimo bei paskirstymo pagal aukotojų pageidavimus pareigą, jokių nesklaidumų nekiltų. Nesklaidumai gi veda į skaldymą.

Ignoravimas 40% visuomenės pageidavimų gali privesti prie to, kad ir Detroito Vasario 16 minėjimas vyks dviejose vietose, aukų rinkimas — taip pat dviejose vietose ir net organizacijų centras suskiltų. Tai nėra naudinga bendram reikalui, ir todėl reikia ieškoti atitinkamų sprendimų, kad to nevyktų. Kai buvo siūlyta aukas rinkti vokais, tai buvo aiškiai pasakyta, kad aukotojas savo nuožūra gali visą auką skirti Altui ar Nepriklausomybės fondui ar žurnalui Lituanus ar kam kitam.

Bendrai, susirinkimas pradėjo kultūringai, maži išsišokimai buvo greit likviduoti. Reikia tikėti, kad bus galima rasti išeitį ir dėl pačių neišspręstų klausimų.

Dalyvis

Ar Tavo pažįstami

jau skaito

DIRVĄ?

GREETINGS and BEST WISHES

CANTON RESTAURANT

2855 Noble Road EV 2-6240

CANTONESE FAMILY DINNERS

\$2.00 PER PERSON PARTIES OF 2-4 PERSONS

WONTON SOUP BAR-B. Q-RIBS
 EGG ROLL CANTONESE CHOW MEIN
 FRIED RICE CHICKEN CHINESE STYLE

TO TAKE OUT. CHICKEN CHOW MEIN 90 C. PT. \$1.75 QT.

OPEN DAILY 11 A. M. TO 10 P. M. FRI. and SAT. 11 A. M.

TO 1 P. M. MONDAY 4 P. M. TO 10 P. M.

PAUL CHIN Prop.

GREETINGS and BEST WISHES

From

Roberts—Gordon

GAS HEATING EQUIPMENT COMPANY

2817 Carroll Ave. OL 1-4787

RAY LANDERS Manager

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

C. C. MITCHELL SUPPLY CO.

BUILDING SUPPLY AND PLUMING FIXTURES

4320 Pearl Road

SH 1-1707 TU 4-3333

GREETINGS and BEST WISHES

ACE CHAIR RENTAL CO.

1320 East 107th St. Warehouse RE 2-7177

Cerčiau sveikinimai ir linkėjimai visiems

JOHN LARSEN REALTY REALTORS

4169 Pearl Road SH 1-3448

To Our Friends and Patrons GREETINGS and BEST WISHES

TASTY SHOP RESTAURANT

COCKTAIL LOUNGE & PRIVATE DINING ROOMS AVAILABLE

10542 Euclid and Play House Square

Greetings and Best Wishes To Our Friends & Patrons

RICH AUTO BODY & PAINT SHOP

1078 EAST 64th ST. HE 1-9231

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

GERACI'S ITALIAN RESTAURANT

WHERE YOU GET THE FINEST FOOD 14408 CEDAR ROAD EV 2-5333

Greetings and Best Wishes To Our Friends and Patrons

PAVLIK'S BEAUTY SALON

675 EAST 185th STREET IV 1-6969

GREETINGS and BEST WISHES

STELLA MARIS HOME

FOR THE

PROBLEM DRINKER

WHERE MEN ARE GIVEN A NEW START IN LIFE

PLEASE GIVE US

YOUR OLD FURNITURE, APPLIANCES, SHOES,

BOOKS, OLD IRON, NEW PAPERS,

LAWN MOWERS, CLOTHING.

PICK UP TRUCK DELIVERY

Call SU 1-0550

Jaunimo temomis

NE KAIP TĖVELIS DARĖ, BET NAUJOVIŠKAI...

V. GRUODZIUS

Imponuojančios lietuviškos manifestacijos

Dar viena, mažai išnaudota, bet jau pradėdama plačiau vartoti galimybė. Tai imponuojančio masto lietuviškos manifestacijos. Kas kartą vis naujos, vis kitoniškos, įvairios, patrauklios šviežumu ir sukrečiančios gigančiųkumu. Jos išrežia jaunime tam tikro pasididžiavimo bruožą, kad štai ir mes lietuviai "nepėsti", jei ką padarome, padarome beveik neblogiau už amerikonus, o kai ką — net dar geriau.

Ar atsimenama Tautinių Šokių Šventė Chicagoje 1957 metais? 1000 šokėjų arenoje. Tautiniuose rūbuose. Tautinių melodijų bangose. 8000 publikos, lietuvių ir nelietuvių. Tūkstantis ar du — dolerių likučiai būsimos panašios šventės fondai. Kiek pašos, repetitijų ir rūpesčių buvo prieš ją — beveik visi metai, ir rateliuose ir namuose. Rezultatas? Pasakome: geros lietuviškos propagandos stipri dozė į ameriką žiūrovą. Tas tiesa, bet tai dar ne viskas.

Stebėjusiam iš arti ruošą ir pošventinius įspūdžius iš vienos pusės ir iš antros pusės tos šventės dalyvio polinkį kalbėti ir jaustis lietuviškai, susidomėti Lietuvos istorijos vadovėliu ir net nuobodžia lietuvių kalbos gramatikos pamoka šeštadieninė mokykloje, turėjo kristi į akis, kad tos šventės dėka dažno jaunuoju tautinei sąmonei buvo žymiai daugiau įdėta, negu pačios liuanistinės mokyklos per ištiesius metus.

Arba, prieš porą metų įvykęs Lietuvių Kongresas Washingtone. Lietuviškų kultūrinių vertybių atskleidimas JAV sostinės senatoriškai visuomenėi, bažnytiniai hierarchijai, spaudos ir beveik informacijos magnatams, geriausio viešbučio salėse ir puošnios bazilikos navose: lietuviškai grojantis simfoninis orkestras, Čiurlonio choras, diplomatinis korpusas, žilagalviai politikai.

Kai kurios lietuviškos partijos, ne amerikiečių, ir kai kurie lietuviški laikraščiai (ne kurie kiti), bandė vetuoti savo paseklę ketinimus kongresan važiuoti, nes, mat, ne ta partija ir ne taip ji rengusi. Bet virš 600 ne Washingtono gyvenančių lietuviško jaunimo suvažiavo ten savo atsakomybe, peržengė partinės politikos barjerus. Kodėl? O dėl, kad jaunimui ten susidėjo lietuviškumas didybe, 76 kongresmanų ir senatorių liudytų akivaizdoje.

Dainų šventės, sporto olimpiados, muzikiniai festivaliai, jaunimo peticijų įteikimai ir t.t. ir t.t., kai tai daroma plačiu mastu ir kai atliekama dingingai, palieka neišdildomo įspūdžio jaunimui, juo labiau, kad čia jis ne tik stebi, bet pats dalyvauja.

Jaunimo žygių vertinimo mastas

Artėjame prie išvadų. Jaunimo temomis kalbėtis niekad nebus per daug ir per ilgą. Net ir dabartiniam jaunimui po dešimtmečio antro persikėlus į senimo gretas. Nes jaunystė vis vien bus amžina ir jaunimas bus naujas, vėl savaip kitoniškas, bet savas ir lietuviškas.

Kintant sąlygoms, galės kisti jaunimo problemos, jų apimtis jų sprendimo receptai. Vienok, kada tos temos bebus keliamos ir gvildenamos, jų nagrinėjimas neduos teigiamų vaisių ir jokio nedalio nepadės, jei visa tai, ką jaunimas siekia, daro, klumpa ir pasiekia, apspresime senimo įprastiniu masteliu. Nepadės nė tai, jei jaunimo veiksmams matuoti taikysime paveikslą, kuriame atvaizduota dabartinė vyresnioji karta, kada ji buvo jauna.

Gyvenimas eina. Kas su juo eiti nesuskamba, pasilieka vienas. Jaunimas taip pat eina ir kol kas dar vis suskamba. Ir se-

nimui tenka, norom nenorom, suskubti aptikti gyvenimo sąlygų, laiko ir aplinkos nustatomą mastelį, jei jis nori apčiuopti jaunimo temų aktualijas. Jos jaures ir glėžnos ir ant archainio korpulio nesileidžia aptempiamos.

Dažno mūsų senelis ar proserelis arė dirvą žagre ir į turgų važiavo, įsikinkęs kumelaitę. To darbo rimtį ir prakaitą jis sugėbėjo apgaubti šviesiu, iki mūsų išlikusiu tautiniu folkloru. Mes jau naudojome plūgą ir traukinius. Jaunimas sėda į darbo traktorių ir į kelioninį lėktuvą. Darne toks pat tautinis šviešus folkloras galės gaubti pasikeitusius darbo ir kelionės žinatus būsimoms kartoms.

Civilizacijos pakaitalai dar nesugriama kultūros vertybių, jei prieš pasiekiant faktą visi prielname kultūringai. Grubus ir besąlyginis išėjimas prieš civilizac-

cijos pakaitalus tautinio praeities folkloro vardan gali prisidėti prie kultūros apskritai ir prie tautinės kultūros ypatingai griovimo jaunulyje.

Kopijuoti, arba, kaip toj dainoj — daryti tik taip, "kaip tėvelis darė", gali bile kas. Daug nekintančiose gyvenimo sąlygose, namie, Lietuvoje, tai net daug nekenktų. Tautinė kultūra ir jos palydovė tautinė sąmonė išliktų be sukrėtimų ir pavojų, gal net susigulėtų ir net suakmenėtų.

Bet išlaikyti tautinę kultūrą bei išlikti tautinei sąmonei sunkuriai besivartalojančiose emigracinio gyvenimo aplinkybėse yra visai kas kita ir tai gali visai ne "bile kas", bet tvirta, apdairi, naginga, išradinga ir veržli asmenybė, pakylanti virš vidurkio aplinkos masėje. To mes lietuviškame jaunime nestokojame.

Šia prasme artėjimas prie diskusijų jaunimo temomis galės būti jau našesnis, nes padės aptikti paties jaunimo jaunatvišką "atominę" energiją ir ją atpalaiduoti veržtis sveika lietuviško sąmoningumo kryptimi.

(Pabaiga)

DARŽOVĖS, DVASIA IR BŪTIS

A. Landsbergio Penki Stulpai Vaidilos teatre

VIKTORAS MARIONAS

Algirdo Landsbergio drama Penki Stulpai Turgaus Aikštėje jau suspėta du kartus Clevelando publikai parodyti. Lapkričio 15 d. matėme dramą premjerą, o gruodžio 6 d. — jos pakartojimą.

Penki Stulpai mūsų dramaturgijoje ne tik nauji savo srangra ir scenos galimybėm, bet ir turtingi savo simboliškai bei minties įtaigom. Jų regimąjį ir suvoktą lobjį sudaro trys esminiai elementai: buities simboliai, psichologiniai virpėjimai ir egzistencinės stotys.

Veikalo dramatinė linija vedama per gera dalim istoriškai tikrą partizaninės buities lauką. Tautiniai, bet įžvalgiai atrinkti įvykių, daiktų ir reiškinų simboliai žiūrovui gana ryškiai pristato dramatos vietos ir laiko estetiškai tikėtiną vaizdą. Buities pasaulio žmogų atstovauja partizanų ryšininkės Genės tėvai (Motina ir Tėvas). Istorinė tikrovė juos tik iš lauko medžiagiškais nepatogumais ir dienos netikrumu paliečia. Viskas ko jie geidžia simbolizuoja natūralėj daržovės gy-

venimą. Būti ir jausti savo buities tikrumą ir saugumą — yra jų suvoktasis gyvenimo idealas. Savo primityviųjų instinktyvedamas į daržovinės buities svajones kai kada nugrimsta ir grynos proletariškosios kilmės partizanas Jonas. Bet jis jau yra susidūręs ir su labai jauresiom dvasinėm problemom, ir drama jį pristato daugiau psichologiniu, negu buitinio veikėju.

Psichologinių virpėjimų vedamas, savo žodį taria ir žingsni žengia abi partizanų vadą Antaną įsimylėjusios pogrindinės dalyvės Albina ir Genė.

Savo egzistencinės dalios sampratom, svarstymais ir veiksmis dramoje privalo prisistatyti ir atsiskleisti part. vadas Antanas ir žiaurusios bolševikinės tarybos, penkių stulpų turgaus aikštėje statytojas šurginas.

Sitų trijų pagrindinių dramos elementų, — buitinio, psichologinio ir egzistencinio, — lygiom teisėm išsaugojimas buvo suvokiamas ir režisoriaus P. Maželio Penkių Stulpų interpretacijoje. Tai pastatymui teikė barokinį

stilių. Buitinės ir psichologinės realybės elementai buvo ir regimi ir girdimi tuo pačiu momentu, kaip ir simbolinės darybos ir paskirties elementai. Režisoriui ir aktoriams nepasisekė rasti atramos visus elementus vienijančioje dramos idėjoje. Pralaimėjimas šitam svarbiausiam dramatinės kūrybos momente buvo lemiantis ir niekuo kitu neišpirtinas. Jis atima ir recenzentui galimybę pažiūrėti į pastatymą, kaip į idėjinę mintim susietą visumą. Tačiau pastatymas vis dėlto yra vertas paties rimčiausio dėmesio visiems ryškiesiems spektaklio veiksmams, o ypačiai veikalo aktoriams.

Rež. Petras Maželis pats vaidino mistinio ateities simbolio Dainuotojo vaidmenį. Pačiu bendruoju žvilgsniu aktorius Maželis buvo suvedžiotas režisoriaus Maželio interpretacijos. Nenutylėsiu, kad ir dramoms autorius kaltas dėl šito Dainuotojo visai sujauktos ir sumaigytos srangos. Jis reikalauja dar gana akylaus apkarpyimo ir apšukavimo. Tai turi atlikti ir autorius, ir režisorius. Toks, koks jis šiandien po sceną maišosi, yra pajėgus paskandinti ne tik Maželį, bet ir kiekvieną kitą gabų aktorį.

Romas Apanavičius vaidino partizaną Joną. Aktorius, jau pačios prigimties apdovanotas gana žymiais scenos meno gabumais, baigiamosiose scenose pašnekesy su Dainuotoju sušvito tikrai įtaigingą šviesą ir savo žodžiu ir saikingai reikšmingu judesiu. Bet kitur, ypač labai daug jėgos reikalaujančiam pirmam paveiksle, jis dar nepajėgė lūti Jono kūrėju, jis "terodė" tik pats save.

Zenonas Dučmanas, partizanų vado Antano vaidmenį, rodė geros pažangos. Nemaža išperka jo gera sceninė išvaizda. Pasamones egzaminuose, pašnekesy su Dainuotoju, jis jau buvo visai priimtas, reikėtik tik kontroliuoti nuoklydas į realistinį frazės apspalvinimą. Taip pat jis privalo išmokti tarti Gene, o ne Gene, nors dėl to jam tektų ir liežuvį apiaustyti.

Leonas, trečiasis partizanas, buvo suvaidintas Egdijaus Žiliono. Premijuotajam rankrašty jo nebuvo. Autorius jį vėliau įkomponavo. Ir nežinia kam. Nieko naujo jis čia nei padaro, nei pasko. Bet kai kartą jis jau yra, tai turi gauti bent kitą interpretaciją. Žilionis buvo simpatingas, likimo nusikriaustas berniogas, bet pastatytas netinkamoje vietoje ir ne ta šviesa apšviestas.

Violeta Žilionytė gavo vaidinti moksleivę, partizanų ryšininkę, įsimylėjusią vadą Antaną. Turintį gerų davinį, šitam vaidmeniui ji betgi ne per gerai tiko. Ypač pirmam paveiksle jai trūko Genei čia būdingos drąsios ir netarpinės įtaigos. Įgimtas vidinis cenzorius vargu, ar jai kada nors leis vaidinti tokią "sexy" Gene, kokios čia veiklas bus norėjęs. Paskutinėj scenoj, jau daugiau gyvenimą paveiksle, ji buvo gana žavi ir įtikinanti.

Albina buvo Morkūnienės pristatyta. Vaidintoja turi jėgos, energijos ir drąsos. Bet savo psichologinį vaidmenį ji per daug išoriškai interpretavo. Judesiu santūrumas ir frazės ritminės slinkties laike paieškijimas jai būtų pagelbėję Albinos dvasią atsiskleisti. Šiuo kartu ji stengėsi rodytis "lyg gyvenime" ir tai buvo jos didžioji klaida.

Ignas Gatautis gavo atlikti, turbūt, patį reikšmingiausią tarybinio tarytojo šurgino vaidmenį. Rež. P. Maželio pagalbam šį kartą buvo tikrai išganinga. Jis gerai valdė kūną, reikšmingai išnaudojo scenos erdvę ir buvo gana įtaingas frazės spalva ir laiku. Viena kita nuoklyda į realistinį toną yra lengvai koreguotina. Šurginas buvo geras. Tik lygiai jam, kaip ir kitiems spektaklio dalyviams priminėm, kad užmiršta ir vėliau pakartota frazė jau nėra užmirštoji frazė. Ji pasigirsta ne laiku, ne ta forma, ir nustoja savo reikšmės. Menas, ypač scenos menas, nepakenčia atsitiktinių elementų. Trumpam vaiko vaidmeny pažy-

BOSTONO TAUTININKAI PAGERBĖ DR. V. KUDIRKĄ

Didžiojo mūsų tautos Varpininko Dr. Vinco Kudirkos 100 metų gimimo sukaktis JAV lietuvių tarpe yra gana plačiai minima. Bostone tos sukakties minėjimą pirmasis surengė ALT S-gos skyrius gruodžio 13 d. savo namuose. Parengimo programa buvo įvairi, gerai suplanuota ir turininga.

Minėjimą atidarė ALT S-gos Bostono skyriaus pirm. Just. Vaičiaitis. Skautai su vėliavomis atsisotjo šalia Dr. V. Kudirkos paveikslo, kun. J. Klimas sukalbėjo malda, o komp. J. Gaidelis paskambino JAV himną. Įvesdindama į Dr. Vinco Kudirkos minčių pasaulį, Regina Norvaišaitė nuotaikingai paskaitė jo eilėrašty Maniesiems.

Paskaitą apie Dr. V. Kudirką skaitė mūsų jaunasis mokslininkas, Tufto kolegijos lektorius Vyta. Kavolis. Tikrai rūpestingai paruoštame darbe, pasiremdamas gausybe citatų, Vyta. Kavolis atkūrė ryškų ir mielą Dr. Vinco Kudirkos paveikslą. Jo paskaita buvo pavadinta Kudirkos tautos žmogumi. Į Dr. V. Kudirką Vyta. Kavolis giliau pažvelgė iš psichologinės pusės, išryškindamas pagerbiamąjį, kaip mūsų naujosios grožinės literatūros pradininką ir publicistą ir kaip žmogų — šviesią, patrauklią ir veiklią asmenybę. Nėra abejonės, kad Vyta. Kavolio asmenybės turim naują ir stiprią moksline jėgą. Nuoširdžiai linkiu, kad nors santrumpa jo kudirkinės paskaitos būtų atspausdinta Dirvoje.

Minėjimo proga ALT S-gos Bostono skyriaus namuose buvo įkurdintas Dr. V. Kudirkos portretas, kurio mecenatas yra Liet. Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius. Paskaitoms progai pritaikyta akta, J. Kapočius Dr. V. Kudirkos portretą atidengė, o susirinkusieji tuo metu atsisotjimu didįjį Varpininką pagerbė. Paveikslas yra gana didelis ir puikiai irėmintas. Bostono tautininkai už tokią gražią dovaną LE leidėjui J. Kapočiui yra didžiai dėkingi. Žinoma, yra dėkin-

mėtinas Gataučio sūnus Vytenis. Jis buvo šviežias, tikras ir mielas. Bet kai kartą jis jau yra, tai turi gauti bent kitą interpretaciją.

Motina ir Tėvas buvo suvaidinti M. Mackialienės ir E. Skujenieko. Jie savo buitinės simbolikos vaidmenyse buvo tikrai imponantiški! Tik antram pastatymui Skujeniekas be reikalo griebe per dėtos mimikos. Ji šitam vaidmeny turi būti taupi, ir pirmam pastatyme ji tokia buvo.

J. Gailluštė ir J. Šiupinys gerai pristatė tarybinius oficialiuosius pareigūnus. Draperinis scenos įreminimas

gi ir visi tie, kurie tais namais naudojasi.

Minėjimo meninė dalis, nors nebuvo ilga, bet įvairi ir spalvinga. Jaunieji Vaičičiai — sesuo ir du broliai — darniai ir jautriai kanklėmis paskambino ketletą liaudies dainų ir Leiskit tėvyne. Kanklės — gražiai ir nagingai padirbti instrumentai — yra jaunųjų muzikos mėgėjų tėvo darbas. Lilija Čepaitė gražiai išraška paskaitė V. Kudirkos eilėrašty Ne tas yra didis ir satyrą Lentiajevas. Solistė J. Adomavičienė kamerinio dainavimo stiliuje jautriai padainavo A. Kachanausko Kur prapuolė tas kelelis ir St. Šimkaus Oi greičiau. Reg. Norvaišaitė gera tartimi skaitė V. Kudirkos Varpą ir Labora. Buv. Vilniaus operos solistas St. Liepas galingu balsu ir gyvu muzikiniu jausmu dainavo Navicko Sakalėli. Divenskaitės Naują rytą ir bisui Jul. Gaidelio Aušta aušrelė. Abiems solistams sklandžiai akomponavo komp. Jul. Gaidelis. Visiems meninės dalies dalyviams susirinkusieji tausiai ir šiltai plojo. Dr. Kudirkos minėjimui vadovavo St. Santvaras. Minėjimas baigtas Lietuvos Himnu.

ALT S-gos Bostono skyriaus surengtas Dr. V. Kudirkos 100 metų gimimo sukakties prisiminimas yra tikrai gražus ir kultūringas darbas. Padėka priklauso skyriaus valdybai ir ypač jos energingam pirm. Just. Vaičičiui. Minėjimam atsilankė, be pažiūru skaitimo, pilna salė Bostono lietuvių, kuriu tarpe matėsi ir sk. garbės pirm. J. Kasmas. Po minėjimo 2-jo aukšto salėj buvo kuklios vaišės.

Didysis Dr. V. Kudirkos minėjimas Bostone ir prof. J. Puzino paskaita įvyks Thomas salėj 1959 m. sausio 18 d. St. S.

ALT S-gos Bostono skyriaus surengtas Dr. V. Kudirkos 100 metų gimimo sukakties prisiminimas yra tikrai gražus ir kultūringas darbas. Padėka priklauso skyriaus valdybai ir ypač jos energingam pirm. Just. Vaičičiui. Minėjimam atsilankė, be pažiūru skaitimo, pilna salė Bostono lietuvių, kuriu tarpe matėsi ir sk. garbės pirm. J. Kasmas. Po minėjimo 2-jo aukšto salėj buvo kuklios vaišės.

Didysis Dr. V. Kudirkos minėjimas Bostone ir prof. J. Puzino paskaita įvyks Thomas salėj 1959 m. sausio 18 d. St. S.

ALT S-gos Bostono skyriaus surengtas Dr. V. Kudirkos 100 metų gimimo sukakties prisiminimas yra tikrai gražus ir kultūringas darbas. Padėka priklauso skyriaus valdybai ir ypač jos energingam pirm. Just. Vaičičiui. Minėjimam atsilankė, be pažiūru skaitimo, pilna salė Bostono lietuvių, kuriu tarpe matėsi ir sk. garbės pirm. J. Kasmas. Po minėjimo 2-jo aukšto salėj buvo kuklios vaišės.

Didysis Dr. V. Kudirkos minėjimas Bostone ir prof. J. Puzino paskaita įvyks Thomas salėj 1959 m. sausio 18 d. St. S.

ilgesniame veikle emė įgirsti. Ilgėjosi tautų simbolių dekoracinių elementų. Butaforija tarytojo ir Albinos kambariuos per daug realistiška. Šviesos efektai geri, bet veikale jiems skirto vaidmens neatliko. Penkių Stulpų pastatymas davė daug šviežio peno ir akiai ir mintims. Dėl jo vis vienaip ir kitaip tebekalbama. Bet jis buvo gera mokykla ir rež. Maželiui ir jo bendradarbiams. Dėl veikalo filosofijos ir idėjų dar karštai tebediskutuojama.

vicepirm. P. Jančiauskas, sekr. J. Gedmintas, išd. J. Dvareckas. Iždo globėjais: Keslenienė ir Paulauskas. Organizatoriai: A. Kriaucialis, J. Tumavičienė ir J. Vaičiaitis.

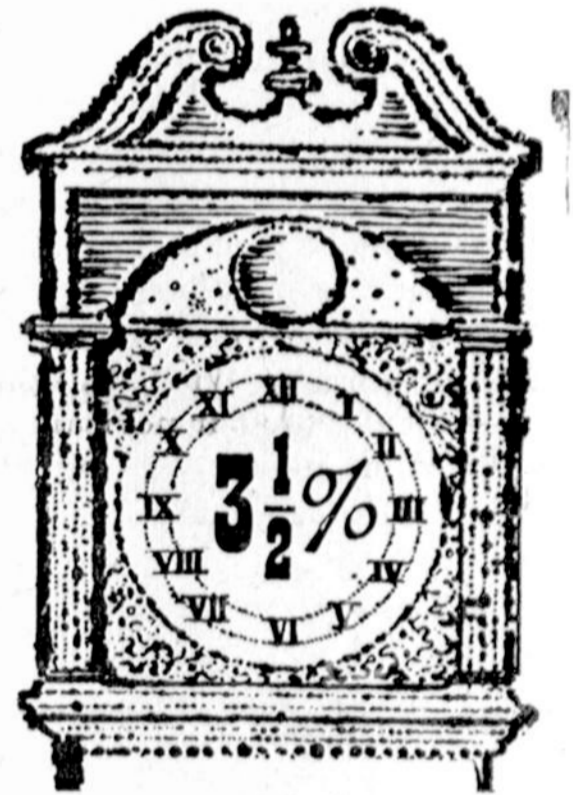
Naujų Metų sutikimas rengiamas ALT S-gos namuose gruodžio 31 d. Programos pradžio 10 val. vak., jai vadovauja St. Santvaras. Vietos rezervuojamos užsiskakiusiems iki gruodžio 20 d. tel. AV 2-4093 (A. Vilėniškis) ir tel. AV 2-8753 (A. Ščiuka).

SLA 43 kp. gruodžio 10 d. išrinkta v-bon: pirm. P. Jankus, vicepirm. B. Kapočienė, fin. sekr. J. Vaičiaitis, prof. sekr. V. Ulinskienė, išd. J. Lekys. Iždo globėjai: J. Arlauskas ir B. Stravinskienė. Doktorai kvotėjai: Dr. Yakmauh, Dr. Duserick ir Dr. Landzius. Organizatoriai: J. Lekys ir J. Vaičiaitis.

Lituanistinė mokykla rengia savo dešimtmečio sukakties pamėnimo vakariene 1959 m. sausio 11 d., 5 v. v. Lietuvių Pil. Klube, So. Bostone. Vakarieneje programą atliks tos mokyklos mokiniai.

Bostone organizuojama Credit Union — Lietuvių Taupomų-Skolinamoji kasa, panašiai kaip jau veikia Kanadoje "Litas" ir "Parama". Organizavimo darbai jau tęsiasi virš metų. Iniciaitoriai yra J. Vaičiaitis, J. Kapočius, Dr. B. Kalvaitis ir kt.

"Laisvės Varpą" vadovybė turėtų atkreipti dėmesį į savo radijo pusvalandžio vedimą ta prasme, kad sutvarkytų lyg iš stoties išeinančius trukdymus, dėl ko daugelis programos negirdi, o tai sumažina rėmėjų skaičių.

GREETINGS & BEST WISHES to our Lithuanian Friends & Patrons...

SPECIAL SATURDAY OFFICE HOURS: WEST 25th & LORAIN: 9:30 a. m. to 2:30 p. m. FAIRVIEW PARK: 9:30 a. m. to 3 p. m.

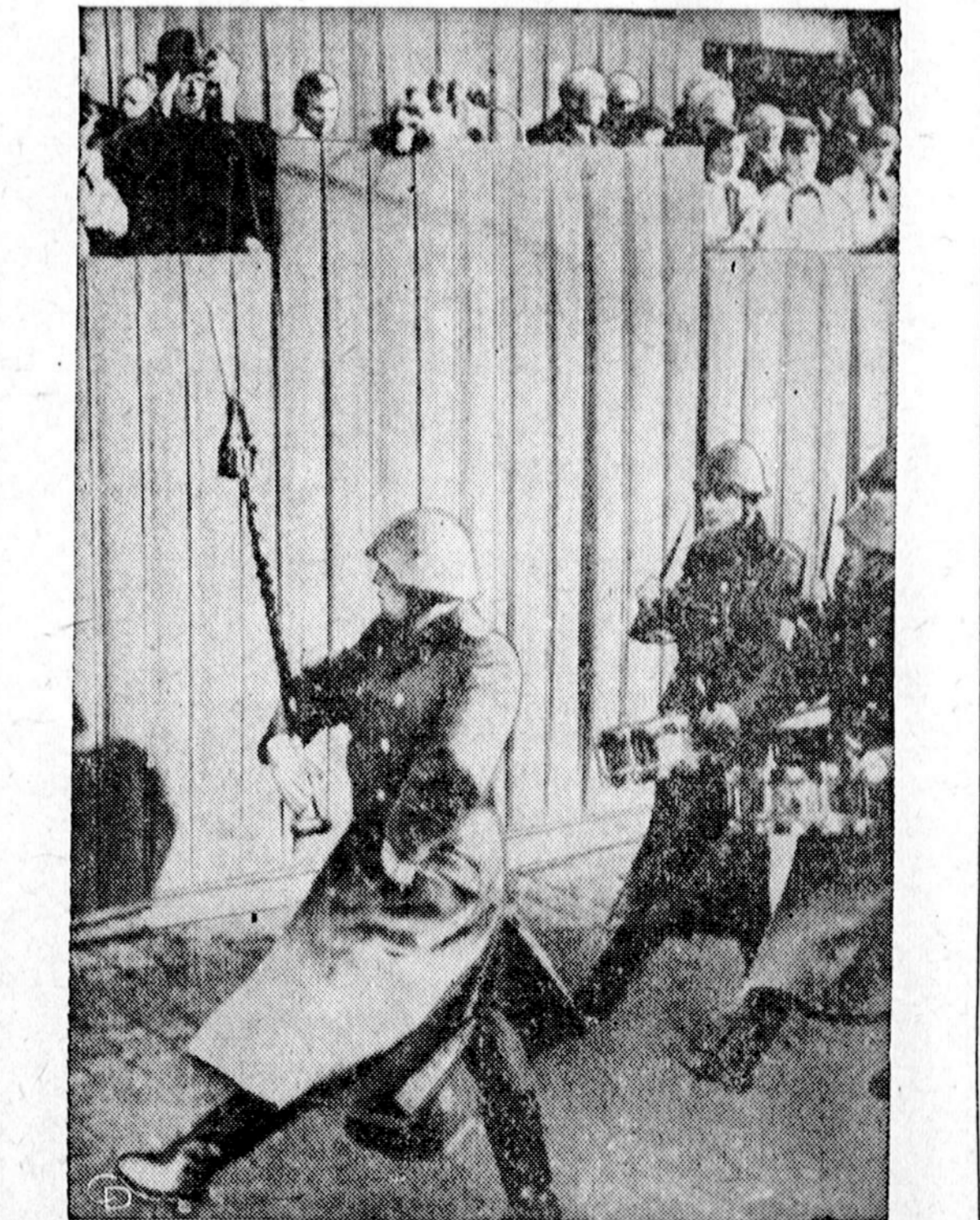
NAUJAS DIRVOS ADRESAS 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio

DIRVOS TALKA

Mums būtina reikia 500 naujų skaitytojų. Jie turi užpildyti mirusių senų skaitytojų eiles, jie turi padėti sudaryti ir sąlygas Dirvai dar dažniau išeiti. Nepadidinę savo skaitytojų šeimos dar 500 naujais prenumeratoriais, mes negalėsime Dirvos leidimo dažninti. Be visų mūsų skaitytojų ir bičiulių talkos tas planas nebus įvykdytas. Tai žinodami mes ir prašome:

- 1. Užprenumeruokite Dirvą, kaip šventinę dovaną, savo artimiesiems, kurie dar Dirvos neskaito. 2. Paraginkite Dirvą prenumeruoti artimiausius savo draugus ir kaimynus. 3. Priminkite visiems tautinių organizacijų nariams, kad jų pareiga patiems Dirvą prenumeruoti ir kitus raginti. 4. Prisdėkite keliais aukos doleriais į fondą, kurio pinigais mes Dirvą užprenumeruojame likusiems Europoje, sergantiesiems ir į didelį vargą patekusiems. Visi, kurie atsitys bent vieną naują metinį skaitytoją, galės laimėti: rašomąją mašinėlę, radijo aparatą, už \$100.00 lietuviškų knygų biblioteką ir eilę kitų dovanų. Visi nauji skaitytojai, Dirvą užsisakydami patys ar kiti jiems užsakydami, gauna \$2.00 nuolaidos ir metams moka tik \$6.00. Mes laukiame ir tikime, kad bendroje talkoje tuos 500 naujų skaitytojų surasime. Tik tegul gruodžio ir sausio mėnesiai būna paskirti Dirvos skaitytojų šeima didinti. Talką vykdydami naudokite čia esančią atkarpą:

Form for requesting a subscription to Dirva magazine, including fields for name, address, and payment information.

Paradas Rytų Berlyne, kurį priima Maskvos pastatytas valdytojas Walter Ulbricht. Eisena tikrai būdinga prieškariniam vokiečių pasipūtimui.

APIE 1906 METŲ ĮVYKIUS NAUJAMIESTYJE

Gen. Štabo pulkininkas P. ŽILYS

3. Apie dragūnų atvykimą iš Šiaulių

Redakcijos pastaba: — Toliau esniam straipsniui skyriuje, kurį vietos taupymo sumetimais esame priversti praleisti, gen. št. plk. P. Žilys sugrįžta T. Šurnos teigimus apie 100 dragūnų atvykimą į Naujamiestį. Net palankiausiomis sąlygomis skaičiuojant laiką, reikalingą tardymui praveisti, stražnikams į Panevėžį nužygiuoti ir įsakymui per gubernatūrą į Šiaulius perduoti — paaiškėja, kad dragūnai geriausiu atveju įsakymą tegalėję gauti tik apie 2 val. nakties, t. y. tuo pačiu metu, kada T. Šurna sakosi juos matęs iš savo daržinės Naujamiestyje, 90 km. atstume nuo Šiaulių. Išvadoje autorius sako:

Aš visai neneigiu, kad 2 val. pro p. T. Šurnos daržinę, keliu nuo Panevėžio, galėjo prajoti raiteliai, tik ne iš Šiaulių dragūnai, o greičiausia iš Panevėžio raiti stražnikai.

Labai gerai prisimenu, kaip mano sesuo, kuri budėjo prie brolio (brolis Antanas, mirtinai sužeistas, buvo įneštas į vieno ūkininko seklyčią ir ten mirė) pasakojo, kad nakties metu, prie mirusio brolio Antano, buvo atėję keletas stražnikų. Visi jie suklaupe labai nuosirdžiai meldėsi, daug žegnojosi, o kai sesuo juos išvadino žmogūdziais jie pradėjo atsiprašinėti ir verkiti.

Dabar ir kyla klausimas, iš kur tie stražnikai atsirado, jei pagal T. Šurnos išvedžiojimus jie visi vakare išvyko į Panevėžį?

Bendrai, man labai daug teko girdėti iš žmonių įvairių pasakojimų apie tuos įvykius Naujamiestyje, bet neprisimenu, kad kas nors būtų ką nors pasakojęs apie dalyvavimą kazokų, dragūnų ar bendrai kariuomenės. Visi minėjo tik policiją ir stražnikus.

4. Bendrai apie Naujamiestio apylinkę

Kalbėdamas apie Naujamiestį, T. Šurna rašo:

"Mes Naujamiestyje turėjome Bund iš 25 narių ir LSDP iš 13 narių".

Tai tikrai įdomu. Bund — žydų darbininkų organizacija. Rusijoje ji veikė, kaip rusų socialdemokratų partijos dalis. Nuo 1920 metų Bund pasidarė komunistų partijos dalimi. Atsistatčiusioje Lietuvoje tik dalis Bund narių veikė nepriklausomai nuo komunistų.

Tenka stebėtis, kad Naujamiestyje, kur anais laikais gal iš viso nebuvo 25 žydų tautybės gyventojų, jų darbininkų organizacija turėjo daugiau narių, negu LSDP.

Tenka prileisti, kad Naujamiestio apylinkėje žydų organizacija Bund į savo eiles buvo priviliojusi daugiau lietuvių darbininkų, negu LSDP.

Tai tikrai įdomus ir vertas dėmesio klausimas, nagrinėjant tos apylinkės lietuvių darbininkų tautinio susipratimo augimą ir brendimą.

Aščiau ir gerai prisimenu, kaip prieš I Pasaulinį karą susirinkime vienas Panevėžio veikėjas (šiuo metu vargsta "plačioje tėvynėje") aiškino, kad Naujamiestio — Upytės apylinkėse yra daug sulenkėjusių dvarų. Tas apylinkes jis skaitė esančias kryžkelėje tarp lenkiškumo, lietuviškumo ir savotiško kosmopolitizmo. Šis aptarimas pirmoje eilėje lietė dvarų darbininkus, kurie esą labai savotiški, neaiškūs, neapsisprendę, nes kaimas, su mažomis išimtimis, esąs aiškiai lietuviškas.

Kaizerio okupacijos (I Pasaulinio karo) metu, teko užmegsti artimesnius ryšius su Naujamiestio apylinkės veikėjais. Jų tarpe buvo B., visai netolimas T. Šurnos kaimynas iš Papušių.

Su tais veikėjais tekdavo susitikti ir išsikalbėti įvairiais lietuviškais reikalais.

Įdomiausias mūsų pasikalbėjimų

mas buvo 1918 m. liepos mėn. pabaigoje, Naujamiestyje, Sv. Onos atleidų metu.

Svarbiausia pasikalbėjimo tema buvo Uracho rinkimas Lietuvos karaliumi. Palietus Naujamiestio lietuviškus reikalus, B. (jau miręs) davė suprasti, kad čia reikalai tvarkosi ir nėra ko rūpintis.

Atėjus rudenii, reikalai visai gerai paaiškėjo. B. tarpininkaujant, socialdemokratas Dr. Pr. Mažylis (jau tada Lenino garbintojas, o dabartinio režimo Lietuvoje labai proteguojamas) suėjo į kontaktą su pažangiųjų moksleivių kuopelės pirmininku Kazimieru Sitavičium (mano mokslo draugas).

K. Sitavičius buvo labai energingas, greit persiimdavo naujomis idėjomis ir joms pasiūlydavo. Sitavičius (žuvo Meksikoje religinių kovų metu) buvo sušavėjęs Rusijos revoliucijos laimėjimais ir pasišventė jų įgyvendinimui.

1918 m. rudenį K. Sitavičius, su savo bendraminčiais, pradėjo labai smarkiai veikti Panevėžyje ir jo apylinkėje. Po vokiečių revoliucijos 1918 m. lapkričio mėn., K. Sitavičius ir Co., turėdamas gerą paramą ir stiprų užnugarį, išvystė ypatingai stiprią veiklą. Soldatenratui leidus (turėjo gerus ryšius su Spartakais) K. Sitavičius ir Co. sumanė pademonstruoti savo suorganizuotus bolševikų-raudonųjų jėgas, kad nustebintų lietuviškąją visuomenę ir priglūstintų Lietuvos Tarybos šalininkus.

Lapkričio pabaigoje, vieną turkaus dieną, į Panevėžį atžygiavo raudonųjų suorganizuotos voros: Naujamiestio — su Sitavičiumi priešakyje, Upytės — su Petraičiu ir Piniavos — su Bistricku priešakyje. Tos voros žygiavo su raudonomis vėliavomis,

raudonais kaspiniiais prie krūtinų, dainuodamos revoliucines dainas.

Tų vorų parodą priėmė adv. F. Valiukas. Buvo norėta padaryti, turkaus aikštėje mitingą, bet jis buvo lietuvių išvaikytas, dar jam neprasidėjus.

Tikrai negaliu tvirtinti, bet man atrodo, kad tai buvo pirmoji 1918 m. Lietuvoje raudonųjų-bolševikų suorganizuota vieša demonstracija.

Tą demonstraciją aš mačiau ir gerai prisimenu. Tos bolševikų-raudonųjų demonstracijos tvarkdarys Dapšys, supykęs ant Lietuvos Tarybos šalininkų už mitingo išvaikymą, rodė man revolverį ir sakė: "Saudysim tokius svolačius, kaip jūs", atseit, Lietuvos Tarybos šalininkus.

Tai minėdamas, aš manau, kad T. Šurna ir skaitytoji bus įdomu sužinoti, kokiais keliais įdomu sužinoti, kokiais keliais nuėjo Naujamiestio-Upytės apylinkių lietuvių darbininkų dalis kritiškiausiu Lietuvai tėvynai momentu, kurių tarpe jau iš seniau Bund buvo įleidęs savo šaknis ir kurių artimoje kaimynystėje je T. Šurna augo, brenė, dirbo ir siejošosi Lietuvos išlaisvinimui ir atstatymui. Tai įdomu, ir kalbant apie LSDP istoriją.

Pabaigai turiu pabrėžti, kad įvairių praeities įvykių aprašymai mūsų spaudoje labai dažnai šlubuoja, rašomi labai lengvapeidiškai, visai neįjaučiant jokios atsakomybės nei prieš skaitytoją, nei prieš istoriją. Manau, kad jau seniai yra atėjęs laikas atsikimū autoriams ir skelbėjams apsigalvoti ir pajusti atsakomybę.

MARGUTIS

yra pats sentusias Amerikos lietuvių žurnalas. Jis išeina kiekvieną mėnesį — yra gausiai iliustruotas, turinčias įvairius t. skaitomas su malonumu. Margučio adresas: 6755 So Western Ave., Chicago, Ill.

SPORTO DIENOS

Redaguoja Redakcinis Kolektyvas. Adresas: J. Kirvelaitis, 9628 Broad Street, Detroit 4, Mich., telef.: TE 4-1941

ŠVENTĖJANT

J. SOLIONAS

Patogaus snaudulio vardan prašau nepamanyti, kad šis žodis reikiška kokią nors sportininkų žingsnį tobulybėn. Anaipol. Atrodo, kad mūsų sporte visais metais vis daugiau ir daugiau klamuoja atgal. Ir šitas pavadinimas — tai tik šnekėjimas apie laiką, kai šventės susigrūdusios viena šalia kitos, lyg davatkos per atlaidus. O po švenčių ateina vėl kiti metai. Į tuos metus mes neretai žiūrime su kažin kokia neramia viltimi. Manding, neramos viltys ypatingai kamuoja mūsų sporto darbuotojus ir pačius sportininkus.

Žiema bėga, žemė rodo...

Anoj linksmoj dainoj mes nu-dainuojam apie pavasario linksmybes. Bet tik sustokime ir apsižvalgykime. Prieš šias visas šventes bent trumpai užsiminkime apie sporto dirvonus.

Aną žiemą šiek tiek pasireiškė aikštėje ir stripinėje už aikštės ribų, aiškindamiesi smulkius parapijinius reikalukus. Vasarą mūsų greitesnieji prabėgo porą kartų, parodė negausiai mūsų publikai surūdijusias batukų vinis ir nutarė, kad, gyvenant tokiose ištaigingose sąlygose, tai yra užtektinai gyvas pasireiškimas. Tiesa, stambių kaulų ir tvirto sudėjimo vyrai stengėsi daug kartų pataikyti latviams, lenkams ir saviems futbolu mėgėjams į kauliuką. Žinoma, atsirado net tokių genijų, kurie pataikė ir į kamuolį. Bet čia tai tik tarp kitko.

Mūsų languose ir vėl sunki žiema. Lendame pamažu visi į sales. Veiduose — išgąstinga viltis.

Sunku spėlioti apie įvairiausių mūsų pasisekimus aikštėje. Galima tik pastebėti, jog turbūt labai dažnai mūsų įvairiausio plauko krepšinio atstovai berungtyniaudami gaus dažnai antrą vietą. Tačiau ta problema palikime jiems patiems, nes jie daug geriau žino kelius į panašias vietas. Sustokime prie mūsų organizacinio veido, kuris kiekvienu atveju yra ne tik įdomesnis, bet ir liūdnesnis.

Žodis apie amatininkus

Iš įvairiausių šaltinių žinias renkant, galima bent apgraibomis susidaryti vaizdą apie mūsų sportininkų laimėjimus savoje žemėje. Jau vienu atveju esu užsiminęs apie priežastis, kurios paskatina tenyškėius sportininkus siekti įvairiausių rekordų. Pasirodo, kad jų laimėjimais džiaugiamės ir mes. Žinia, tai natūralu, nes esame tos pačios žemės vaikai.

Tačiau, nors mes jais ir didžiuojamės, vis dėlto turime pripažinti, kad tie mūsų šalininkai yra virtę savotiškais sporto stachanovičiais, kuriems visai nesvarbūs aukštieji sporto idealai. Jų sportas — sąlyga išlikti, ir daugelis tą sportą naudoja kaip priemonę fiziškai išsilaikyti, gyvenant vergijoje. Tai visai natūralus vergijos reiškinys. Užtat tolyn žvelgiant, mes turėtume didžiulis jais ne dėlto, kad jie nukalė vieną ar kitą rekordą, bet todėl, jog jie sugeba surasti kelius sava gyvybei išsaugoti. Ir to jie siekdami, neskriaudžia savo tautiečio. Va, tuo ir skiriasi bolševikinio sportininko — amatininko darbas nuo kitų tos sistemos darbininkų veiksmų.

Jeigu kas nors dažniau pavartytys bolševikinės sporto spaudos puslapius, galės pastebėti, jog sportinio auklėjimo bei organizuotumo mūsų žemėje labai trūksta. Visas sportinis veikimas yra palenkta didžiajam tikslui — masių komunistinimui; šiuo atveju tai daroma, naudojant sporto aikštes. Ir ką gi ten pastebime? Nagi visomis priemonė-

mis siekiama pastatyti naują rekordą, tuo įrodant, kad Sovietų Sąjungos "laisva saulė" labai gerai augina sportininkų gretas. Iš to išvada paliekama padaryti pašaliečiui: kur laimingas gyvenimas, ten ir geri rekordai klesti.

Dabar atsimeikime ką kurių mūsų sportininkų rašėvų riksmą apie mūsų nesugebėjimą pasiekti naujų rekordų ir apie didžiulį sovietiškausias. Tai primenu ne tam, jog pateisintum savo silpnas pasekmes, bet tam, jog pamatytum, kaip tam tikras nuolatinių sumaterijėjusio pasaulio šauksmas apie žmogaus fizines galias randa pritarimą ir mūsųose. Neapgaudinėdami savęs, galime aiškiai pastebėti, kad noras keltis žmogaus fizines jėgas ir stelbti dvasiškąsias yra propaguojamas ne tik vergijos atstovų, bet daugeliu atvejų ir vadinamojo laisvojo vakariečio žmogaus. Ir ar ne ironiškai skamba kai visa tai daroma sportinio idealo vardu?

Apie administratorius

Yra nuvalkiota tiesa, kad lietuvininkai nepasizymi dideliais administraciniais gabumais. Galbūt čia yra toji kilni nepraktiškumo tąsa, kuriuo, sako, mes pasižymime. Kaip ten bebūtų, to administracinio nesugebėjimo simptomai ypatingai ryškūs yra sportinėje veikloje. Nė viena jaunimo organizacija šiandien mūsųose tiek nenukentia dėl nebuvimo tvirtos organizacinės rankos, kiek sportininkai. Vos tik atvykus šian kraštan, iš sportinės veikios išsijungė visi patyrę sporto veikėjai. Tai buvo visai natūralus reiškinys; dažnai esamie idealistais veikėjais tol kol jaučiame, kad už tą darbą kokių nors būdu būsime atlyginti. Kai visuomeninė sporto veikla Amerikoje to užnugarį neteko, visi vyresnieji veikėjai, su labai mažomis išimtimis, nutekėjo lepšiškumo vandenimis ir patogius namus, apkrautus baldais ir prabanga.

Netekus didelio būrio veikėjų, sportinė organizacija pateko užburtan ratan, kuris dar ir šiandien tebesisuka. Likus tik būreliui entuziastų, ir jų rankos pavargo. Kai nėra vadovų, tai atsiranda nesusiorganizavimo ligos. Šiandien tos ligos reiškiiasi įvairiausiomis apraiškėmis; absoliutus nesusiorganizavimas, autoriteto negerbimas, pažadų netesėjimas, sportinės spaudos nuyvendinimas, grafomanų noras tapti sportinės istorijos rašytojais ir t.t.

Kitą kartą sustosime prie priemonių tai būklei taisyti, o dabar laimingų švenčių!

Greetings and Best Wishes To You All

SHERWIN HARDWARE CO.

Plumbing, Electrical Supplies, Glazing—Headquarters for Sherwin Williams Paints and Varnishes

740 EAST 185th STREET IV 1-2092

GREETINGS and BEST WISHES To All the Lithuanian People

EMIL J. MASGAY

COUNTY CLERK OF COURTS

GREETINGS and BEST WISHES To Our Many Friends

COME OUT AND SEE

THE LARK BY STUDEBAKER

A COMPLETE LINE 2-DOOR SEDANS 4-DOOR SEDANS — HARD TOPS STATION WAGONS

LOW-COST, ECONOMICAL REGULAR GAS BEAUTIFULLY

BUILT BY STUDEBAKER CRAFTSMAN.

H. M. FERGUSON, INC.

10318 Lorain Avenue

CL 2-2200

GREETINGS and BEST WISHES To All Our Friends and Patrons

STAKICH REAL ESTATE INSURANCE AND CONSTRUCTION

830 East 185th St.

KE 1-1934

BEST WISHES

To All The Lithuanian People

WE WISH TO THANK OUR MANY FRIENDS FOR COMING IN TO SEE US IN OUR NEW LOCATION,

TRIANGLE FLORIST

COMPLETE FLORAL SERVICE

24 HOUR SERVICE CITY—WIDE

WEDDING AND SPECIALIZING IN FUNERAL

DESIGNS

18604 St. Clair Avenue

Call KE 1-8479

BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

! THE CAR BUICK 1959 !

QUA BUICK, INC.

THE DEALER

10250 SHAKER BLVD.

RA 1-6000

GREETINGS and BEST WISHES

For a Pleasant Holiday

FEINER HOMES

NEW APARTMENT FROM

\$105.00 to \$135.00

20955 Ellacott Parkway

Warrensville Heights

MO 2-9222

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

MOSHER-LALLY CHEVROLET CO.

SEE THE NEW MOST OUTSTANDING

1959 CHEVROLET

506 Broadway

Bedford, Ohio

BE 2-1880

GREETINGS and BEST WISHES

MELROSE DISTILLERS, INC.

GOLDEN WEDDING — ECHO SPRINGS

OLD CHARTER — CASCADE — MELROSE PARE.

PLEASE PATRONIZE THESE BRANDS

1105 Chester Avenue

CH 1-6942

DŽIAUKIMĖS BRĖSTANČIU TALENTU

Darbštus ir kuklus, nemėgštąs afišuotis, bet turįs gražią reputaciją Clevelando lietuviuose Vytautas Matulionis yra nusipelnęs keleto brangintų laimėjimų šiais metais.

Birželio mėnesį gavo Western Reserve University dramos meno skyriaus diplomą bakalauro teisėmis. Studijų nenutraukdamas, pasirinko dramos teoriją magistro laipsniui siekti. Pakeičiant reikiama pažymėti, kad, be kitko, yra išėjęs ir ištisą platų režisūros kursą. Mūsų lietuviškojo išėjimo teatro srityje tai jau turi būti vertinama, kaip labai retas dalykas.

Nors tam tikra studijų bei praktikos darbų dalis yra neviešo pobūdžio, betgi vaidinimai yra prieinami ir publikai ir spaudai. O tokių recenzijų, kuriose V. Matulionis išskiriamas, kaip vyraujantis savo kolegų tarpe, skaičius kasmet auga. Maža to, š. m. gegužės mėnesį buvo apdovanojamas net pirmąją premija per Adelbert Honors Chapel iškilnių vaidinimus.

Tuo pačiu metu sėkmingai progresuoja ir dainavimo mene (lyrinis tenoras) Cleveland Institute of Music. Tikras tokios pažangos įrodymas buvo V. Matulionio atrinkimas iš didelio kandidatų skaičiaus ir rekomendavimas dalyvauti didžiojoje Metropolitan Operos audicijoje vasario mėnesį, kur buvo pasirodęs iš Clevelando, Detroito, Pittsburgho ir Buffalo 150 pretendentų. Matyti, šis institutas dainininkus tokiam tikslui siūlo labai apdairiai, jeigu laimingesnieji jau yra tapę nuolatinais Metropolitan Operos solistais.

Lyg mokslo metų "pabaigtuvėms" institutas stato nuo liepos 31 iki rugpjūčio 9 dienos vyksiančiame Peninsula teatre 4 operas, iš kurių trijose Matulionis dainuoja svarbiausias partijas per penketą spektaklių: A. Salieri "Little Harlequinade" — Harlequin, C. Floyd "Slow dusk" — Micah ir D. Moore "Gallantry" — D. Hopewell.

Visa anglų Clevelando laikraščių eilė, k. a.: Cleveland News, The Cleveland Press, Cleveland Plain Dealer, ir minėtojo universiteto Reserve Tribune — juo toliau, juo dažniau pažymi Matulionio — ir aktorius ir dainininko gabumus, muzikalumą, patirtį ir kt. ir deda juo nuotraukas, beveik kiekviena proga minėdami, kad jis yra lietuvis, arba lietuviškas tenoras, arba gimęs Lietuvoje.

Visa tai įsakmiai parodo nebetkokį jojo darbštumą. Ir vis dėlto dar vienam "malonumui" jis sugeba rasti laiko ir energijos. Tai yra vertimai. Laisvai benuododamas jau ketą kalbų, yra išvertęs lietuvių kalbą kai ką iš tokių kūrinių, kurie tikrai bus geistini mūsų literatūroje. Tuo tarpu stambiausias atbaigtas vertimas bene bus Howard Sidney 3 v. drama "Sidabrinė Styga". Atlikta švankiai ir rūpestingai. Veikalas tikrai pravers mūsų skurdžiai scenai.

Pagaliam Matulionio alma mater — lietuviškoji dramos studija Clevelande didžiuojasi to buvusio studento pasiektu tikrojo meno lygiu ir džiaugiasi to šian-

dienio išmanaus žinovo ir rimto bei patikimo studijos tarybos nario nuolatinio ir sąžiningo dalyvavimo studijos darbuose. Čia jis esmingai vertina ir išsamiai kritikuoja naujuosius veikalus bei skrupulingai taiso bepasitaikančius vertimus. Artimiausia proga bus pakviestas režisuoti.

Vladas Braziulis

SOVIETAI CINIŠKAI TYCIOJASI

(Atkelta iš 1 psl.)

(f) Buvę politiniai banditai, baltagvardiečiai ir kitų armijų nariai;

(g) Asmenys, išmesti iš komunistų partijos ir komsomolo už antipartinę veiklą;

(h) Visi dezertyrai, politiniai emigrantai, re-emigrantai, reatriantai ir kontrabandininkai;

(i) Visi kitų valstybių piliečiai, užsienio firmų atstovai, kitų valstybių tarnautojai, buvę kitų valstybių piliečiai, buvę kitų valstybių pasiuntinybių, firmų tarnautojai;

(j) Asmens, palaiką ryšį ir susirašinėją su užsieniu, su sveikomis pasiuntinybėmis ir konsulatais, esperantininkai ir filatelininkai;

(k) Buvę valdininkai, pradedant nuo referento;

(l) Buvę Raudonojo Kryžiaus ir lenkų pabėgėlių įstaigų bendradarbiai;

(m) Religininkai (kunigai, pastoriai), sektantai ir aktyvūs religinių bendruomenių nariai;

(n) Buvę bajorai, stambūs žemvaldžiai, pirkliai, bankininkai, verslininkai (kurie naudojami samdomu darbu), įmonių, viešbučių ir restoranų savininkai.

Ar dar yra tokių, kurie neįeina į vieną ar kitą šių kategorijų? Kategorijų skalė taip plati, o "nusikaltimo" sąvoka taip lanksti, kad praktiškai kiekvienas žmogus yra atiduodamas į visagalinės sovietų slaptosios policijos rankas ir gali būti areštuotas, ištremtas ar sumaukintas be jokios kaltės ir be jokio teismo sprendimo, jei tatai tik atrodo tikslinga, vykdamas Maskvos planus okupuotoje Lietuvoje.

Bolševikai, remdamiesi šia instrukcija, Lietuvoje įvykdė aštuonis masines deportacijas, išveždami daugiau kaip 350,000 nekaltų žmonių į tolimąsias Rusijos sritis vergų darbams ir mirčiai. Deportuojami, draskė šeimas: vyrus skyrė nuo žmonių, o dažniais atvejais — ir vaikus nuo tėvų. Didžioji dalis Lietuvos gyventojų, nepakeldami nežmoniško gyvenimo ir vergų darbo sąlygų, išmirė, kiti pasidarė invalida visam amžiui.

Ir dabar tęsiamas priverstinis Lietuvos gyventojų perkeldinimas į tolimuosius Sovietų Rusijos kraštus. "The U. S. & World Report" 1958 m. lapkričio 7 d. praneša:

"Naujos vergų darbo stovyklos steigiamos Sovietų Rusijos Uralo kalnuose iš savo kraštų dabar deportuojamiems Pabaltijo žmonėms, kur didėja antikomunistinės nuotaikos. Moterų stovykla yra Spasske, o vyrų — Dalinkoje ir Karabaske".

Be to, dabar deportacijos vykdomos įvairiais kitais titalais.

Radijas Kūčių vakare

Clevelando Tėvynės Garsų Radijas Kūčių vakara, gruodžio 24, nuo 9 iki 10 val. vak. transliuos specialią kalėdinę programą per WRSR (Family station) AM banga 1490 ir FM banga 95.3. Programa perduodama iš kitos radijo stoties, nes nuolatiniame savo stoty Tėvynės Garsų radijas negalėjo gauti specialaus Kūčių vakaro laiko. Taip pat įsidėmėtina, kad ši programa bus transliuojama ir FM bangomis.

Kūčių vakare per radiją kalbės kun. Dr. Širvaitis, vysk. Valančiaus liuanistinė mokykla atliks rašytojo Jurgio Jankaus radijų paruoštą vaizdelį Kalėdos be namų, Alice Stephens ir šv. Jurgio parapijos chorai giedos kalėdines giesmes, bus perduoti organizacijų ir atskirų asmenų sveikinimai.

Programos muzikine dalį tvarko Alf. Mikulskis, vaidintojus režisuoja Z. Peckus, kiti dalyviai — Masilionytė, J. Gailiūšytė, M. Gatautis, I. Gatautis, V. Raulinaitis ir J. Šiupinys.

Visi Clevelando ir apylinkių lietuviai maloniai prašomi Kūčių vakarą pasiklausyti šios radijo programos.

Mirė sena clevelandietė

Gruodžio 15 d. palaidota Ona Pečkaitienė, apie 80 metų amžiaus, viena iš ankstyvųjų Clevelando lietuvių biznierių. Amerikoje išgyveno apie 57 metus, virš 50 metų Clevelande. Buvo kilusi iš Išdągų k., Sintautų par. 1930 metais buvo su vyru parvažiavę pavišėti Nepriklausomoje Lietuvoje. Jos vyras mirė 1933 metais.

Velionė buvo darbšti šv. Jurgio parapijos moterų organizacijoje, daug darbavosi steigiant Clevelande Lietuvių Kultūrinį Parželį, buvo uoli Dirvos rėmėja nuo pat kraščio įsteigimo.

Jaunimas, baigęs mokyklą, siunčiamas "praktikos" atlikti ar "priešuniversitetinio stažo" įsigyti plėšintuose, kasyklose, geležinkeluose, ar kitur. Lietuvoje sudaromos tokios sąlygos, kad žmonės, savo krašte negalėdami gauti darbo, yra priversti "savanoriškai" vykti į tolimąsias Sovietų Sąjungos sritis. Kai tokių "savanorių" nesudaro reikalaujamas kontingentas, tada kandidatus šioms darbams parenka specialios agentūros, talkininkaujamos komunistų partijos ir komsomolo. Šitais būdais kasmet išvežama iš Lietuvos po kelis tūkstančius Lietuvos gyventojų, daugiausia jaunimo. Sovietinėje tremtyje jie supanėjami įvairiomis sutartimis bei įsipareigojimais, ir didžioji jų dalis negali grįžti.

Religijos ir religinės praktikos tariamąją laisvę ryškiai pavaizduoja faktai. Iš nepriklausomoje Lietuvoje buvusį 14 Romos katalikų vyskupų ligi 1954 m. buvo likę tik 1: vienuis jų bolševikai ištrėmė, kitus nužudė. Iš 1646 kunigų teliko tik 741. Visi vienuolynai uždaryti. Bažnyčių ir vienuolynų turtas atimtas.

To paties likimo susilaukė ir visos kitos religinės bendruomenės. Negali būti nė kalbos apie bet kokias politines teises okupuotoje Lietuvoje, nes gyventojai jų neturi. Dabartinis Lietuvos režimas yra Lietuvos gyventojams prievarta primestas. Žmonės turi rinkti kandidatus, siūlomus komunistų partijos, parinktus Maskvos. Lietuvoje nėra jokių demokratiščių rinkimų, ir jos gyventojai neturi jokios itakos į valdžią bei administraciją.

Tai tik charakteringieji faktai vaizduoja žmogaus teisių ir laisvės paneigimą sovietų okupuotoje Lietuvoje. Sovietų Sąjunga ciniškai tyčiojasi iš Visuotinės žmogaus Teisių Deklaracijos, kurią ji pasirašė, principų ir žiauriai juos trempia okupuotoje Lietuvoje.

Šv. Kalėdų
ir
Naujų Metų proga
nuoširdžiai sveikiname visus namų pirkėjus ir visus kitus lietuvius

J. P. MULL-MULIOLIS
ir
bendradarbis
Algimantas Dailidė
6606 SUPERIOR AVE.
UT 1-2345 HE 1-8516

Vainikas prie Kudirkos paminklo A. L. Bendruomenės Clevelando Apylinkė padės vainiką prie Dr. V. Kudirkos paminklo Lietuvių Darželyje sekmadienį, gruodžio 28 d., 12 val.

Apie 120,000 svetimšalių turės per sausio mėnesį užregistruoti savo adresus pagal federalinės valdžios potvarkį — pareiškė rajoninės Imigracijos ir Natūralizacijos direktorius John M. Lehmann. Registruotis turi visi pastoviam apsigyvenimui įsileisti nepiliečiai. Nesiregistravusieji gali būti baudžiami iki \$200 pinigine bauda, kalėjimu ir deportavimu. Registracijos kortelės bus gaunamos Imigracijos ir Natūralizacijos įstaigose Clevelande, Toledo ir Cincinnati, o taip pat visose pašto įstaigose, pradedant 1959 m. sausio 1 d. (Sk.)

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

DOWD OLDSMOBILE

SEE THE MOST OUTSTANDING
1959 OLDSMOBILE EVER BUILT

2300 MAYFIELD RD. FA 1-9100

Geriausi laikėjimai mūsų draugams ir rėmėjams

L. J. EFFERTH & ASSOC.

REAL ESTATE

1404 East 9th Street CH 1-2898

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

SLIM'S BARBER SHOP
FOR THE BEST HAIRCUTTING SEE SLIM'S

1675 KINSMAN ROAD LO 1-9774

Best Wishes To Our Friends and Patrons

MEIRING MILLINERY
WE CARRY THE LATEST STYLE HATS

5724 Lorain Ave. ME 1-2773

Greetings and Best Wishes to Our Friends & Patrons

SCOTT
5c AND 10c STORE
7036 Superior Avenue

GREETINGS and BEST WISHES

TALIS STUDIO

7106 Superior Avenue HE. 2-0040

Greetings and Best Wishes to Our Friends & Patrons

EAST 200TH HARDWARE

685-7 East 200th Street Call IV. 1-8448

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY
Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra
1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti

D E M E S I O !
GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Persiunčia Jūsų sudarytus naujų daiktų siuntinius į Lietuvą ir visas Rusijos sritis, apmokant muitą siuntėjui. Gavėjas nieko neturi primokėti.

Galima siųsti iki 44 svarų, jeigu persiunčiami daiktai telpa dėžėje, kurios dydis nustatytas JAV pašto taisyklė. Maistą kartu su rūbai siųsti neleidžiama.

Nepatikėkit savų brangių siuntinių į neiškias, išlančias tarpininkauti rankas

Globe Parcel Service Inc. siunčia su Inturisto įgaliojimais. Siuntiniai pilnai apdrausti.

Siuntėjų patogumui turime gerų vilnonių medžiagų, odų, skarų, skarelų, batukų. Šios prekės perduodamos siuntėjams savaraiškiai.

Adresas: 1313 Addison Rd. Kamps Superior ir E. 71st St. Tel.: UT 1-0806

NELAIMĖ IR LIGA

Liga ir nelaimė ištinka netikėtai. Todėl tu turi užsitikrinti, kad TAVO šeima būtų apsaugota pagal Accident and Sickness planą.

NATIONWIDE INSURANCE COMPANY siūlo platų ligoninės, medicininių, operacinių ir nedarbingumo pajamų draudimą žemomis kainomis!

Dėl smulkesnių informacijų skambinti:

PAULINA MOZURAITIS,
Agentas
Tel. SK 1-2183

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prienamomis kainomis.

753 E. 118 St. Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

3% SUPERIOR SAVINGS

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

I. J. SAMAS JEWELER

Svečariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudus-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE. EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savais savuose namuose. Klubas turi įvairius garsiausias. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausyti muzikos, lietuvių radijo valandėles. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksite, visi patogumai Jums.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamototojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue 936 East 135 St. EN 1-1763 KE 1-7770

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų
proga sveikiname visus Ohio lietuvius ir linkime jas geriausiai praleisti.

EAST SHORE REALTY
JUOZAS MIKONIS
ir jo bendradarbiai:

Mary Mahovlic	Marijus Blynas
Jero Cinciolo	Juozas Damušis
Edv. Steponavičius	Leo Kacar
Bill Turcek	Antanas Gailiūšis

780 E. 185 St. IV 1-6561 MU 1-2154

DIRVA THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6344. Redaktorius Balys GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GL 1-3976).

NEKUR NESUTIKSI SAVO DVASIAI IR ŠIRDŽIAI ARTIMESNIO ŽMOGAUS KAIP LIETUVIS

Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybos suvažiavimui, per pirmininką p. Kovalski

Brangūs Australijos Lietuviai:

Sįsdamas žmonos ir savo sveikinimas Jūsų lietuviškos Bendruomenės veikėjų suvažiavimo proga, turiu prisipažinti, kad jau bus ištiesi metai, kai gyvenau ir tebegyvenu šaltais atsiminimais tarp Australijos lietuvių. Nepalaukiant, kad išsireiškiu šiaip sau plepalu ar tik gražiais žodžiais. Įrodymui galėčiau pasakyti, kad, aprašęs savo kelionės įspūdžius po Pacifiko kraštus, aš juos vėliau nesųkį peržiūrėjau, vis papildydama kelionės susitikimų nuotraukomis, ir šiuos meno įspūdžius Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga ką tik išleido atskira knyga. Vadinasi, mano ir mano žmonos įspūdžiai ir pergyvenimai visus metus nenutrūko ir, tikiuosi, nenutruks. Aš nuolat norėjau ir turėjau progos juos atšviežinti, jau daugelį kartų įvairiose Amerikos lietuvių kolonijose gyvu žodžiu dalindamasis žiniomis ir informacijomis apie Australijos lietuvių vietiniuose susirinkimuose ar kitokių iškilnių progomis.

Kaip esu žodžiu ir raštu minėjęs, Lietuvių Bendruomenės dvasia (ir praeitį geriausiai galima suprasti tada, kai pakylė iš savo pastovios vietos ir panori pasiskraidyti po kitas lietuvių gyvenamąsias pasaulio kraštus. Tada pamatai, ką reiškia ir koks yra mielas tas lietuviškas širdingumas ir solidarumas, ir kad tu niekur kitur nesutiksi savo dvasiai ir širdžiai artimesnio žmogaus, kaip brolio lietuvis. Taip yra žiūrėti asmeniškai. Bet ir bendriau pažūrėjus, vaizdas tas pats. Išitinkini, ką reiškia mums patiems ir Lietuvos reikalui tas faktas, kuomet lietuviai, kaip lietuviai, yra organizuoti.

Lietuvos reikalui ambasadoriumi, kaip dabar įprasta sakyti, be abejo, gali būti kiekvienas atskiras lietuvis, kur jis begyventų ir ką beveiktų, jeigu jis jaučia pareigą prisidėti prie savo tautos garsinimo ir jos atstovavimo. Tačiau pavienės pastangos šimteriopai sustiprėja, kai jos sujungiamos organizacijon — draugijon, kuomet iš vieno siekiamis bendri tikslai. Lankydamasis Australijoje ir Naujoje Zelandijoje, aš mačiau savo akimis, ką reiškia lietuviškos bendruomenės organizacija. Be jos jūs daug greičiau pasiekstumėte ir mažą padarytumėte Lietuvos reikalui savo milžiniškose salose, tarp kitos tautos, kitos kalbos ir kitos kultūros gyventojų.

Ne paslaptis, kad Lietuvių Bendruomenės organizacijos idėja, nors ir labai graži ir rodos tokia visiems suprantama, ne taip dar gvyai pasireiškia įvairių kraštų gyvenime, kaip mes norėtume. Kaip tik silpniau ir sunkiau ji prigryja ten, kur jau nuo seno yra daug lietuviškų organizacijų ir draugijų, kaip sakysim Amerikoje. Tada žmonės nejučia tos "dar vienos naujos organizacijos" reikalingumo, apsirėžia prie savo įprastų draugijų, klubų, parapijų ar partijų rato, veikia vis atskirai, vis skirtingai, o ne syki dar ir labai piktuoju tarpusavyje pasipeša. Tai nėra labai bloga, tai gyvenimo dėsniš, bet tokiu atveju, kai bendra kalba nesurandama, paprastai ir tasai lietuvių vardo garsinamas ir Lietuvos laisvės by-

los gynimas būna kelioriopai silpnesnis, negu iš tikrųjų mes galėtumėm draugėn susibūrę ir iš vieno veikdami atlikti.

Buvau labai laimingas, matęs ir įsitikinęs, kad Australijos ir Naujosios Zelandijos Lietuvių Bendruomenėse vyrauja sveika, patriotinė, nepartinė dvasia. Tai yra Bendruomenių gyvastingumo garantija. Pats aš nei anksčiau, nei dabar nedalyvauju Lietuvos partijose ir tos rūšies politika neužsiimu. Buvau ir tebesu įsitikinęs, kad emigrantų ar išeivijų politinės partijos, sukirtpos pagal buvusių Tėvynės partijų paveikslą, labai mažai, o gal ir jokios įtakos nedaro ir negali daryti savo tautos likimui. Partijos daugiau ar mažiau naudingai gali reikštis ir atlikti praktišką darbą tik savo tautos likimui. Partijos, savo nepriklausomoje valstybėje.

Ne aš vienas esu girdėjęs ir įtikintas, kad paverptos Lietuvos lietuviai dabar apsieina be partijų, išskyrus jiems primestą komunistų partiją. Jie suprato, jie buvo priversti suprasti, kad partijos ir partiškumas tada bus reikalingi ir naudingi dalykai, kai bus tautai iškovota laisvė ir nepriklausomybė. Man rodos, kad mums visiems lietuviams užsienyje juo labiau tas dėsniš turėtų stovėti pirmoje vietoje. Bet tai kur ta paprasta ir kiekvienam suprantama teisybė vis užmirštama ar iškreipiama, o tuomet Lietuvių Bendruomenės idėja skyla, silpnėja ar būna iškraipoma.

Kartoju, brangūs Australijos

lietuvių atstovai, kad tos senos mūsų išeivijų ligos bacilų aš beveik nieko ar tik labai negausiai galėčiau pastebėti, pernai lankydami Australijoje ir Naujoje Zelandijoje. Nors jūsų skaičius, palyginus su kitomis pasaulio lietuvių kolonijomis, nedidelis, bet Bendruomenės tikroji dvasia čia gal gražiausiai reiškėsi. Man karščiausias linkėjimas, kad ji išliktų ir toliau, ir dar pridėčiau, — kad ji ilgainiai taptų pavyzdžiu visų kitų kraštų Lietuvių Bendruomenėms, kur tų bacilų dar žymiai daugiau ir aiškiai perdaug tebesiveisia.

Labai mums gaila, kad Ameriką ir Australiją skiria šiek tiek perplati Pacifiko bala, ir kad ir kiek beturėtum jaunas ir šmaikščias kojas, vis dėlto negali jos perbristi taip dažnai ir kada tik panorėtum. Tad atleiskite, kad aš ir mano žmona, gyvendami gražias anos kelionės ir mūsų susipažinimo prisiminimais ir visuomet likę giliai jums dėkingi už lietuvišką nuosirdumą ir pasakišką vaišingumą, šiuo kartu tegalime nebe asmeniškai, o tik šiuo laišku persiųsti savo geriausių sveikinimus ir pasisekimo linkėjimus Australijos Krašto Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybos suvažiavimui mūsų pažįstamame ir gerai tebeatmename Melbourne.

Juozas J. Bachunas,
Sodus, Michigan, U.S.A.

MOSŲ SPECIALYBĖ
Vaistų siuntimas į užsienius. Mūsų sandėliai yra pilni, ir užsakymai greit išpildomi. Kainos visiems prieinamos.
MODERN DRUG
12429 St. Clair Ave.
MU 1-2342

HYPATIJA ir PIJUS ŽIURIAI
geriausius sveikinimus, didžiosios šventėms atėjus, siunčia visiems Dirvos skaitytojams ir talkininkams.

LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ INVALIDŲ DRAUGIJA
nuosirdžiausiai sveikina Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga L. V. S. "Ramovė" Centro Valdybą, ramovėnus, birutietes, geraširdžius rėmėjus ir LLKI D-jos narius.

BEST WISHES
To All the Lithuanian People
JOHN KOVACH
STATE REPRESENTATIVE

GRUODŽIO 17 D. PERVERSMAS — DVIDEŠIMTIES METŲ NEPRIKLAUSOMYBĖS LAIKMEČIO POSŪKIS

J. JAKŠTAS

Yra ir kitaip galvojančių istorikų. Jie savo uždaviniu laiko istorinius faktus rūšiuoti pagal tam tikras, daugiausia moralines idėjas, ir taikyti jiems teisingumo bei tikslumo matą. Istoriškas šiuo atveju yra moralizuojantis, faktų bei reiškiniių gyrybas bei peikėjas, jų teisėjas. Kada panašus istorikas aiškina ar dėsto praeities faktus, jis rašo jiems moralinį verdiktą ar pagyrimo lapą. Jo istorija jau parašyta cum ira et studio ir turi tikslą ne tik supažindinti skaitytoją su praeitimi, bet dar jį indoktrinuoti. Dėl siekiamo pašalinio praktiško tikslo šio pobūdžio istorijai duotas pragmatinės istorijos vardas.

Pragmatinės istorijos šaknys siekia vad. švietimo gadinės (18 a.), ir 19 a. ji yra turėjusi žymių autorių. Vokiečiuose tos krypties žymūs atstovai buvo Slioseris ir iš dalies H. Treitschke. Šios mokyklos, kad ir mažiau adeptu, laikytinas A. Kotzebue, paviršutiniškas, bet labai produktyvus literatas, tuo požiūriu parašęs vokiečių ordino išbue, paviršutiniškas, bet labai torijai. A. Kotzebue žymiai puveikė ir mūsų S. Daukanta, kurio istoriniai veikalai ir yra pragmatinio pobūdžio.

Tiesa, pragmatinio pobūdžio istorijos, kai vaizduojamieji įvykiai peikiami ar giriami, smerkiami ar teisinami, niekinami ar garbinami, gali būti patrauklios ir skaitytojus masinams. Mat, tokie veikalai dramatiuoja istorinį procesą, daro istorinį veikalą daugiau literatūrinu, o tai intriguojančiai veikia skaitytojus.

Pragmatiniai istoriniai veikalai lyg priartina praeitį prie dabarties — kurios, kaip minėta, neatskiriamos, — nes bet kokie jos vertinimai iš dabarties imami; jie interpretuojami į praeities reiškinius. Praeities tempiora ant dabarties kulpalo ir ji nuskriaudžiama. Nuskriaudžiama ir praeities vadovai, kai jiems prikašiojama nesiekus to, kas mums šiandien atrodo "tautos amžini principai, padėti į jos egzistencijos pagrindus". Lyg istorikas praeitį žiūrėtų kokius amžinuos, na ir, sakysim, laikinius principus.

Iš tikrųjų istorikas temato vien visuomeninį procesą, kur laiko srovė iškyla, nešami ir joį nugrimsta visokie principai. Čia galioja graiko filosofo paskelbtas dėsniš: Panta re (viskas teka). Mūsų literatas ir žurnalistas V. Alantas gražiai apibūdino pragmatinės istorijos vertę, kai jis kartą polemiskame straipsny rašė: "Kai skaitai lietuviu istori-ko parašytą Lietuvos istoriją, tai, rodos, skaitai kaltinamąjį aktą Lenkijai. Lenkams Jogaila didvyris, mums — išdavikas. Vytautas mums Didysis, lenkams — taip sa. Liublino aktas lenkams labai didelės valstybinės išminties ir diplomatijos laimėjimas, mums — lenkų primestas smurtas ir apgaulės dokumentas". (Tėv. Žib., 1958. V. 8 d.).

Panašios kontroversijos, kaip čia pavaizduotos, tik rodo pragmatinės istorijos silpnumą ir nusizengimą pačiam istorijos mokslo idealui — atkurti įvykius tokius, kokie jie iš tikrųjų buvo. Tegul šis idealas ir nebus pasiekiamas dėl istorinių reiškiniių bei faktų pobūdžio ir dėl priemonių (šaltinių) trūkumo, bet jis turi būti siekiamas. Jis turi būti istorijos moksle kantiškas reguliatyvus principas, pagal kurį žmogus, nesitenkindamas tikrove, vis siekia kažko aukštesnio, tobulesnio.

Jeį istorijoj randasi priešingumai, kontroversijos, tai kyla pastangos juos nugalėti, ieškant naujų kelių. O naujų kelių ieškijimas reiškia paties istorijos mokslo tobulinimą. Jis tegalimas

tik atsisakant nuo teisingumo mato taikymo, t. y. išbraukiant klausimą, teisingai ar ne šis ir tas padaryta, o vien klausiant kas, kodėl ir kaip padaryta.

Šiuo aspektu turėtų būti svarstomas ir gruodžio 17 d. perversmas. Jis, lemiamas ir neišdildomas iš lietuvių tautos buities faktas, buvo, be abejo, to laiko gyvenamųjų aplinkybių išdava ir todėl turi būti ryšium su jomis tiriama. Turėtų būti kuo plačiausiai nušviečiamos gruodžio 17 d. išvakarės ir ypač perversmą vykdžiusių galvosenos, jų sudaryti planai. Juk kiekvienas visuomeninis reiškinys iš tikrųjų yra veiksmas, atliktas vieno arba kolektyvo, kuris savo rektu yra jų minčių įgyvendinimas.

Istorijos mokslo tikslas ir yra kelti aikštėn bei aiškinti istorinių veikėjų mintis, neaplenkiant net tų, kurios niekuomet nebuvo įgyvendintos. Mat, ir neįkūntos mintys bei planai rodo visuomenės polinknius bei siekimus, kuriuos minčių autoriai išreiškė. Tad jos ir vertos dėmesio.

Keliant aikštėn veikėjų minčių ryšium su gruodžio 17 d. perversmu, gal ir paaiškėtų, kad kai kurių buvo kitaip galvojama ir planuojama, negu įvykdytas perversmas ir jo sudarytos pasėkos. Tačiau ir neįgyvendintuose planuose atsispindi mūsų tuometinė valstybinė ir visuomeninė būklė.

Labai pravartu būtų visą medžiagą surinkti ir išaugoti istorijos mokslui. Dabar kaip tik duotas lituanistikos institutui pasiūlymas išiešiti nepriklausomybės laikų Lietuvos istoriją. Jei ši istorija bus rašoma, gruodžio 17 d. perversmas, be abejo, užims jį įymiausia vietą ir gausūs šaltiniai būtų labai pravartūs. O šie šaltiniai mūsų emigracinėse sąlygose (kada kitokie neprieinami) būtų tik liudininkų, tariant, tiesioginių ar netiesioginių perversmo dalyvių pasisakymai. Jie galėtų būti kuo plačiausiai apimties, liesti ne vien tik patį perversmą, bet ir kitokius to meto įvykius, turėjusius kad ir netiesioginius su perversmu ryšius. Šiame laisvame pasauly, atrodo, yra nemaža perversmo dalyvių ir tik reikėtų oaraginti juos laisvai ir atvirai rašyti savo prisipažinimus. Dabar, praslinkus 30 su viršum metų nuo įvykio ir gyvenimo sąlygoms pakitėjus, nebūtų reikalo ko žinomo nutylėti.

Gerai būtų, kad kalbamos memuarinės medžiagos kaupimo darbo imtųsi mūsų kokio periodinio leidinio redakcija, prašydama atitinkamus asmenis aprašyti savo įnašą į gruodžio 17 d. įvykius. Šios rūšies straipsniai, tiečią tokį ryškų ir dar kontroversinį dalyką, susilauktų nemaža visuomenės dėmesio ir pakeltų paties periodinio leidinio orumą. Leidėjai tuo tikrai laimėtų.

O svarbiausia, jie didžiai pasitarnautų Lietuvos istorijai, kai jos tyrinėtojai pagal tą memuarinę literatūrą aprašytų gruodžio 17 naktį sine ira et studio ir atsakytų į 3 klausimus, kas, kaip ir dėl ko įvyko.

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Visuotinio Suvažiavimo, įvykusio 1958 m. lapkr. mėn. 28-30 d.d.

DETROITE, REZOLIUCIJOS

1. Suvažiavimas, išklausęs LITUANUS žurnalo leidimo reikalų pranešimus, pritaria, kad LITUANUS žurnalo leidėju turi ir privalo būti Lietuvių Studentų Sąjunga J. A. V.

2. LITUANUS žurnalas sėkmingai pasiekia amerikiečių ir kitų tautybių įtakingus asmenis ir tuo pasitarnauja lietuviškų reikalų gynime. Kad ir toliau užtikrintus sėkmingą LITUANUS žurnalo leidimą, suvažiavimas siūlo:

- nukreipti mūsų pastangas į Amerikos Lietuvių Tarybą, kad ji kiekvienais metais skirtų savo pinigų LITUANUS žurnalo rėmimui.
- Įtraukti į LITUANUS žurnalo rėmimo akciją visus Lietuvių Studentų Sąjungos skyrius.
- Įtraukti į LITUANUS žurnalo rėmimo akciją kuo daugiau alumnų.
- Įtraukti į LITUANUS žurnalo rėmimo akciją visus ideologines studentų organizacijas.
- Surasti būdų priėti prie įvairių amerikiečių fundacijų, kad gaus iš jų pinigines paramas.

3. Suvažiavimas, džiaugdamsis LITUANUS žurnalo pasisekimu, pareiškia gilią padėką:

- LITUANUS žurnalo redakcijai ir administracijai.
- LITUANUS žurnalui Remti Komitetui, bei pasikyrų vietovių jo padalinimams.
- Visai susipratusiai lietuviškai visuomenei, parėmusiai LITUANUS žurnalo leidimą.

4. Lietuvių Studentų Sąjunga yra dėkinga J. A. V. Lietuvių Bendruomenėi už jos rodytą dėmesį studentijai, nuosirdžiai pritaria Bendruomenės idėjai ir ragina visus Lietuvių Studentų Sąjungos narius aktyviai priklausti J. A. V. Lietuvių Bendruomenėi.

5. Atsižvelgdamas į naujų narių verbavimo svarbą, suvažiavimas akcentuoja, kad kiekvieno Sąjungos nario pareiga yra įtraukti kuo daugiau lietuviško studentiško jaunimo į Sąjungos narių eiles.

6. Vertindamas Lietuvių Studentų Salpos Fondo pastangas, remiant lietuvius studentus, suvažiavimas širdingai dėkoja rėmėjams už jų uolumą šiame šalpos darbe.

7. Lietuvių Studentų Sąjunga išreiškia nuosirdžią padėką su-

važiavimo prelegentams ir visiems prisidėjusiems prie sėkmingo suvažiavimo pravedimo.

Nijolė Šalkauskaitė
Leonas Narbutis
Eugenijus Šimaitis

LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ INVALIDŲ D-JOS PADEKA

Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų D-ja nuosirdžiausiai dėkoja už aukas invalidams šelpti:

Kunigaikštienės Birutės Karių Šeimų Moterų D-jos Detroito skyriui už \$300.00, gautus per p. T. Mitkienę;
L. V. S. "Ramovė" Los Angeles, Calif. skyriui už \$51.00, gautus per K. Liaudanską;
A. L. T. S-gos Detroito skyriui už \$17.40, gautus per p. J. Mitkų;
Aldonai J. Šarkienė, Omaha, Nebraska už \$5.00.
Bronius Tvarkūnas,
Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų D-jos pirmininkas

IR TAIP GYVENIME BŪNA

Aurora miesto, turinčio 60,000 gyventojų, meras susipyko su policijos departamentu. Pradžioje suspendavo policijos viršininką ir vėliau visus 67 policininkus. Tačiau policija atsisakė paklusti merui. Vargšas meras emėsi ieškoti pagalbos.

Pirmiausia bandė prisikambinti visų tėvų ir mokytojų Nikitą Chruščiovą. Tačiau nebuvo taip lengva, kaip jis galvojo. Po keturių dienų pasitenkino pasikalbėjimu su kažkoku Votkovu. Auroros meras, susižavėjęs ruso nuosirdumu, pakvietė Rusijos miestų merus, jei tokie yra, atvykti į JAV ir čia susipažinti su visais merų vargais.

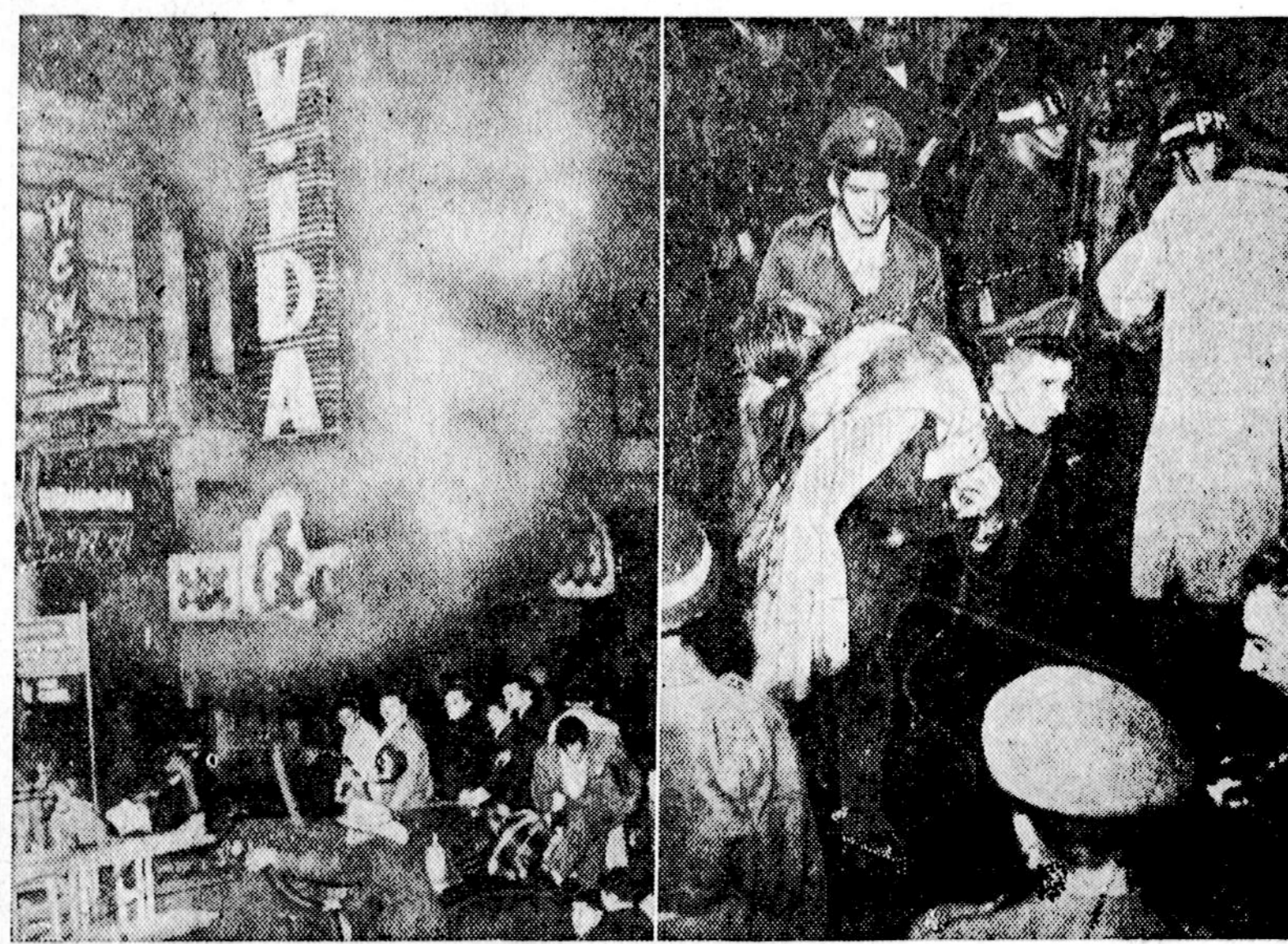
Pasikalbėjimas truko 18 minučių ir miestui kainavo 72 dol.

Nieko repešęs su Nikita bandė priėti prie JAV prezidento, kai šis lankėsi Kalifornijoje. Tačiau saugumas net keturius kartus neprileido.

Paskutinis spaudoje paskelbtas žygis, jog meras pasiuntė telegramą generolui Douglas Mac Arthur, siūlydamas laikinai užimti policijos viršininko vietą.

Telegramoje sakoma: "Amerika buvo reikalinga Jūsų pagalbos Antrojo Pasaulinio karo metu. Dabar 60,000 gery piliečių ir sielų šiame mažame miestelyje, esančiame pačioje širdyje Amerikos, šaukiasi Tavo pagalbos. Aš prašau Tave laikinai pasiimti policijos viršininko pareigas, atnaujinti ir sudrausminti Auroros policiją. Už tai mes, ir visi amerikiečiai, būsime amžinai dėkingi."

Jeį tai būtų tik gražus pasakojimas reiktų juoktis, bet kai tai vyksta realime gyvenime, tenka tik apgaalėti, kad balsuotojai atiduoda balsus už visokius suvaikėjusius kandidatus.

Vienoje Bogotos (Kolumbijos sostinės) krautuvėje kilo gaisras, kurio metu žuvo 83 žmonės.